

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

Historie tělesné výchovy a sportu v Pacově
(bakalářská práce)

Autor práce: Vojtěch Kačer, Zu-TVu-SZu

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

České Budějovice 2015

Úvodní identifikační strana

Název bakalářské práce: *Historie tělesné výchovy a sportu v Pacově*

Jméno a příjmení autora: Vojtěch Kačer

Studijní obor: Zeměpis a tělesná výchova se zaměřením na vzdělávání

Pracoviště: Katedra tělesné výchovy a sportu PF JU

Vedoucí bakalářské práce: doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

Rok obhajoby bakalářské práce: 2015

Abstrakt

Má bakalářská práce pojednává o historii tělesné výchovy a sportu v Pacově od doby založení prvního tělovýchovného spolku ve městě až po současnou dobu.

Práce bude rozdělena do historických etap a každému sportovnímu odvětví je zde věnována pozornost. Prvním obdobím je doba před první světovou válkou končící rokem 1918, druhou etapou je období meziválečné, třetí potom období od roku 1945 až po revoluční rok 1989 a poslední část mapuje období od roku 1989 po současnost.

Historické informace jsou čerpány z archivů, kronik a almanachů jednotlivých sportovních oddílů, periodik a v neposlední řadě z rozhovorů s pamětníky a dalšími osobami zainteresovanými v dění kolem sportu v Pacově.

Klíčová slova

historie, motorismus, oddíl, Pacov, Sokol, sport, tenis, tělovýchovná jednota, volejbal

Bibliographical identification

Title of the graduation thesis: *The History of Physical Education and Sport in Pacov*

Author's first name and surname: Vojtěch Kačer

Field of study: Introductory teacher training course in physical education & Introductory teacher training course in geography

Department: Department of Sports studies

Supervisor: doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

The year of presentation: 2015

Abstract

This Bachelor Thesis deals with the history of Physical Training and sport in the town of Pacov from the establishment of first sport groups till nowadays.

The Thesis is divided into a few chapters according to historical periods. Special attention is paid to various types of sport in each chapter. The first chapter is concerned with the period of time from the very beginning till the end of First World War. Second chapter deals with time between First and Second World War. The period between 1945 and 1989 is described in the third chapter. From 1989 till nowadays is explained in the last chapter.

Historical information is taken from archives, chronicles, almanacs of individual sports sections, periodical, and interviews with people who are interested in sport in the town of Pacov.

Keywords

history, motor sport, Pacov, Sokol, sport, sport club, tennis, union of personal exercise, volleyball

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 29. 4. 2015

Vojtěch Kačer

Děkuji panu doc. PaedDr. Janu Štumbauerovi, CSc., vedoucímu mé bakalářské práce za odborné vedení, poskytnutí konzultací a cenných informací při tvorbě mé práce. Dále bych chtěl poděkovat zakladatelům, funkcionářům a členům oddílů a sportovních klubů ve městě Pacov, kteří mi poskytli informace o historii jejich sportovních seskupení a zapůjčili literaturu.

Obsah

1	Úvod	6
2	Metodologie	7
2.1	Cíl a úkoly	7
2.2	Předmět práce	7
2.3	Použité metody práce.....	7
2.4	Rozbor literatury a pramenů	7
2.5	Poznámky autora	9
3	Stručná historie města Pacov	10
4	Historie tělovýchovy a sportu v Pacově od jejich vzniku do roku 1918	13
4.1	Sokol.....	13
4.2	Fotbal	14
4.3	Motorismus.....	15
5	Historie tělovýchovy a sportu v Pacově od roku 1918 do roku 1945	21
5.1	Sokol.....	21
5.2	Fotbal	23
5.3	Motorismus.....	25
5.4	Tenis	26
5.5	Volejbal	26
5.6	Turistika.....	27
5.7	Atletika	28
6	Historie tělovýchovy a sportu v Pacově od roku 1945 do roku 1989	29
6.1	Sokol.....	29
6.2	Fotbal	29
6.3	Motorismus.....	31
6.4	Tenis	32
6.5	Volejbal	32
6.6	Turistika.....	33
6.7	Atletika	35
6.8	Motokros.....	38
6.9	Stolní tenis	39
7	Historie tělovýchovy a sportu v Pacově od roku 1989 do současnosti	41
7.1	Fotbal	41
7.2	Motorismus.....	42
7.3	Tenis	43
7.4	Volejbal	43
7.5	Turistika.....	44
7.6	Atletika	46
7.7	Motokros.....	48
7.8	Stolní tenis	50
7.9	Futsal	50
7.10	Sport pro všechny – cvičení žen	51
7.11	Florbal.....	51
8	Závěr	53
9	Prameny a literatura	55
10	Seznam tabulek	57
11	Seznam zkratk	58
12	Seznam příloh.....	59
13	Přílohy.....	60

1 Úvod

Má bakalářská práce pojednává o historii tělesné výchovy a sportu v Pacově. S dějinami města jsem se při studiu na základní a střední škole již setkal, ale historii takto relativně úzkého odvětví, jako je tělesná výchova a sport, jsem nikdy nezkoumal.

Město Pacov jsem si vybral proto, že sám žiji v 3 kilometry vzdáleném Jetřichovci a většinu organizované sportovní činnosti jsem sám vždy provozoval v Pacově. Rád zde trávím chvíle svého volného času a město se svým kulturním zázemím je mi celkově blízké. Většina mých přátel je členem nějakého pacovského sportovního klubu, a tak mám snazší přístup k interním informacím.

Vzhledem k tomu, že zatím neexistuje žádný jiný zdroj, který by oblast historie tělovýchovy a sportu komplexněji mapoval, rád bych svou prací přispěl k zachování vzpomínky na tuto část pacovských dějin. Text by se měl stát kvalitním a adekvátním zdrojem poznání pro všechny sportovní nadšence a zájemce o sportovní dění v našem městě.

Práce postihuje historii a činnost všech sportovních spolků a oddílů, které v Pacově kdy byly a které se zde nachází dodnes. Rozdělena je do historických etap, v nichž je každému sportovnímu odvětví věnována pozornost.

2 Metodologie

2.1 Cíl a úkoly

Cílem mé práce je zpracovat a uspořádaně sepsat historii tělesné výchovy a sportu v Pacově, a to od jejich prvopočátků až do současnosti.

Z tohoto cíle vplynuly i úkoly práce. Prvním úkolem je zpracovat všechny dostupné archivní informace o historii tělovýchovných a sportovních celků v Pacově. Data sbírám v dostupných archivních fondech, dobových periodikách, kronikách klubů, z výpovědí pamětníků, historiků a zakladatelů těchto celků. Další úkol je tyto informace uspořádat do historických souvislostí a sestavit z nich celou práci.

2.2 Předmět práce

Předmět práce je z hlediska časového vymezen prvopočátky tělesné výchovy a sportu v Pacově a současností. Z obsahového hlediska je mým záměrem historie organizované tělesné výchovy a výkonnostního sportu. Předmět práce z hlediska územního vymezují hranice dnešního katastru města Pacov.

2.3 Použité metody práce

K získání informací pro mou práci jsem použil metodu obsahové analýzy historických pramenů a metodu řízeného rozhovoru. K interpretaci, zpracování a pochopení opatřených dat v širších historických souvislostech byla použita metoda přímá a synchronní.

2.4 Rozbor literatury a pramenů

Primárním zdrojem informací pro mě měl být Státní okresní archiv Pelhřimov. Zde jsem hledal informace přímo o tělovýchovném dění v Pacově. Při mém bádání jsem bohužel narazil na velmi omezený počet informací, které by mi dávaly smysl i v souvislostech. Tyto informace však byly k nalezení i v jiných zdrojích.

Depozitář Městského muzea v Pacově mi byl přínosný daleko více. I přesto, že se většina zde uložených archiválií věnuje městu, jeho vývoji, umění a kulturnímu

dění, objevil jsem zde nejen jeden karton plný cenných a zajímavých informací, především pak o Sokolské jednotě v Pacově. Právě odsud pochází některé z obrazových příloh. Konkrétně jsem informace čerpal ze *Zpravodaje župního sletu v Pacově* od bratra Františka Křepelky, jednacích protokolů cvičitelů, ve kterých se autoři střídali v letech 1901–1939 a v neposlední řadě ze zápisů ze sletů a schůzí Obce Sokolské v Pacově, které měly také vícero autorů.

Hlavním zdrojem informací ohledně motorismu pro mě byla kniha od pacovského rodáka, učitele tělesné výchovy a sportovního komentátora Antonína Hampla *Pacov a Motorismus* z roku 2006. Kniha komplexně postihuje téma motorismu, založení Mezinárodní federace motoristů a etapy, během nichž se Pacov stal jedním z hlavních měst motorismu světa. Autor několikrát navštívil archivy v Paříži i jinde ve světě. Obrazový materiál velice dobře ilustruje dobovou atmosféru a čtivě psaný text mi nabídl věrný exkurz do dob minulých.

Další publikací, ze které jsem čerpal, byla kniha *Pacov, město pro život* vycházející na přelomu let 2014–2015 pod záštitou Městského muzea v Pacově. Tato publikace je jakýmsi almanachem nastiňujícím dění v Pacově za několik posledních let. Rozdělena je do několika kapitol (*Úvodní slovo; Přírodní podmínky, klimatologie; Historie; Návštěvy prezidentů; Socioekonomická a administrativní struktura; Podnikání, služby; Organizace zřizované městem; Spolková činnost; Kulturní a sportovní akce; Organizace s účastí města; Největší investiční akce a Partnerství*), v mé práci ale využívám pouze následujících částí: *Historie, Spolková činnost a Kroniky*.

Kroniky klubů a ročenky mi podaly logicky a chronologicky uspořádané informace psané srozumitelně a čitelně. Poznamenaná osobní svědectví považuji za jedny z nejdůležitějších zdrojů informací pro mou práci.

Naopak periodika nebyla v mé práci jako zdroj informací až tak klíčová, jak jsem si původně myslel. Mnoho se jich vyskytuje v podobě výstřižků v kronice fotbalového klubu v Pacově, jsou ale velice těžko citovatelné, protože jejich zdroj už je dnes velmi těžko dohledatelný. Přesto mi často pomohly najít souvislosti a doplňující informace o tehdejším dění a výsledcích.

V neposlední řadě mi informace poskytli i pamětníci a historici osobně. Formou přímé interakce jsem dostával rozřešení k některým hůře pochopitelným informacím z písemných materiálů. Díky těmto rozhovorům jsem doplnil svou práci i o detailnější souvislosti. Tématem mých otázek k zainteresovaným osobám byla odvětví mladých sportů, které nemají žádné rozvětvené kroniky ani archivy, na-

příklad florbal, jehož úplné počátky sice nepamatuji, ale často o nich slýchávám z vyprávění mých spoluhráčů a přátel. Právě u florbalu jsem použil řízený rozhovor jako jedinou metodu výzkumu.

Z velkého množství obrazových archiválií jsem vybral a sestavil obrazovou přílohu mé práce.

2.5 Poznámky autora

V první části práce (etapa před první světovou válkou) jsem použil řazení chronologické dle datace prvních informací o daném tělovýchovném odvětví – téma- ta jsou do kapitol rozdělena takto: *Sokol, Fotbal, Motorismus*. Ve druhé části (od roku 1918 do roku 1945) jsem zachoval chronologickou kompozici práce a za tři již zmíněné odvětví (*Sokol, Fotbal, Motorismus*) jsem zařadil další sportovní odvětví, též dle data prvních informací o daném odvětví: *Tenis, Volejbal, Turistika a Atletika*. Ve třetí části práce (od roku 1945 do roku 1989) jsou subkapitoly řazeny obdobně jako v části předchozí: *Sokol, Fotbal, Motorismus, Tenis, Volejbal, Turistika, Atletika* a nově také *Motokros* a *Stolní tenis*. V poslední části práce (od roku 1989 do dnes) je řazení opět beze změny, akorát zde již není kapitola Sokol a opět přibyly nové sportovní oddíly: *Fotbal, Motorismus, Tenis, Volejbal, Turistika, Atletika, Motokros, Stolní tenis* a nově vzniklý *Futsal, Sport pro všechny – cvičení žen* a *Florbal*.

V textu se vyskytují citace a odkazy podle systému APA, a to v drobných úpravách, jež zohledňují specifika českého jazyka. Na konci práce je možné najít několikastránkový seznam použité literatury. Časové údaje – ať už zápis denní doby, nebo doby trvání sportovních výkonů – jsou v práci zaznamenávány dle pravidel českého pravopisu, nikoliv dle ČSN 01 6910. Citace zdrojů vedené odkazy pod čarou jsem zvolil pro celkovou přehlednost práce.

3 Stručná historie města Pacov

Město Pacov se nachází na přelomu Českomoravské vrchoviny a Jižních Čech, mezi okresními městy Pelhřimov a Tábor. Reliéf s charakterem vrchoviny přesahuje nadmořskou výšku 500 metrů nad mořem.

První písemná zmínka o Pacově pochází již z roku 1318, kdy byl Pacov ve vlastnictví Ondřeje z Pacova. Zmínku však předcházejí archeologické nálezy, mezi něž mimo jiné patří i náhrobek Hrona z Pacova, o kterém historikové tvrdí, že pochází z doby kolem roku 1300. Náhrobek je jasným důkazem, že už v této době v Pacově stál kostel svatého Archanděla Michaela, což dokládá vysokou úroveň pacovské kultury již v tehdejší době. První obyvatelstvo města bylo chráněno královským hradem, který se nacházel na místě dnešního zámku.¹

Již od pradávna je Pacov centrem regionu Pacovsko. Ve městě sídlila vrchnost, která panství spravovala. Konkrétně se v Pacově nacházel velkostatek a všechny úřady a správní instituce, jako například okresní soud.²

Čtrnácté století přineslo Pacovu vládu nižší šlechty, která byla loajální k vládnoucím Lucemburkům. Krátký čas bylo město dokonce v moci samotného Jana Lucemburského, později i bohatých Rožmberků.³

V patnáctém století začíná psát svou historii v čele města rod Malovců z Malovic, kteří v Pacově vládli až do roku 1528. Do povědomí v království se Pacov dostal ne příliš kladnou formou, když proti Petru Malovcovi, pánu z Pacova, byla vedena trestná výprava. O obléhání města královským vojskem ovšem neexistují žádné důkazy. Městské právo z roku 1447 dovolovalo ve městě volbu purkmistrů a rychtáře a svobodně odkazovat majetek.⁴

Šestnácté století se nese v duchu investic do kostela svatého Archanděla Michaela. Kostel se dočkal výrazného architektonického zásahu, když byl na počátku století přestavěn z původní plochostropé verze na verzi se zaklenutým stropem na způsob dvojlodí. Nejvíce prostředků na přestavbu poskytl rod Malovců a cech soukeníků. Erby obou hlavních investorů dodnes zdobí interiér kostela. Kostel byl v té době využíván jak katolickou církví, tak církví utrakvistickou, což dokazuje výzdoba i zřízení kaple Božího těla. Roku 1519 dostává Pacov od krále Ludvíka Jagellonské-

¹ Simota, V. (2014). *Pacov, město pro život*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 19.

² Simota, V. (2014). *Pacov, město pro život*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 19.

³ Tamtéž.

⁴ Tamtéž.

ho další právo, a to užívat pečeť a znak. Znakem města je dodnes lev stojící vedle věže na zlatém poli. Na konci století bylo město povýšeno Rudolfem II. Habsburským na město panské. Zde spočívá důkaz toho, v jakém rozkvětu byl Pacov v této době. Vlastníci města byli toho času Španovští z Lisova. Michal Španovský zastával funkci vrchního písaře království.⁵

Díky vztahům pacovské vrchnosti s hlavními představiteli království se Pacovu dostávalo nerušeného rozkvětu. Tento rozvoj pozastavila až třicetiletá válka. V roce 1643 koupil město veterán třicetileté války, generál císařských vojsk Zikmund Myslík z Hyršova. Zarytě proklamoval katolicismus a proto také veškerý svůj majetek, včetně Pacova, odkázal po své smrti katolickému řádu bosonohých karmelitánů. Ti se o Pacov začali zajímat až 42 let po Myslíkově smrti. V tomto vzniklém mezidobí Pacov spravovala vdova po Zikmundu Myslíkovi, Johanka Eusebie Barbora ze Žďáru. Právě tato žena, stejně zarytě věřící, nechala vybudovat další pacovské církevní stavby, a to kostel svaté Barbory na dnešním hřbitově a kapli svaté Anny u tehdejších lázní. Zámek byl mnichy přestaven na klášter a ve stejném komplexu byla započata stavba kostela svatého Václava dobudovaného roku 1732. Kostel s červeno-bílou fasádou je neodmyslitelnou součástí dnešního pacovského panoramatu.

Za vlády Josefa II. byl klášter zrušen a karmelitáni vyhnáni. Pacov v 19. století, další vlně rozkvětu, vlastnil rod Löwenstein-Wertheim-Freudenbergů. V Pacově nastal hospodářský rozvoj a postupná modernizace v rámci průmyslové revoluce. Díky volnému času, kterého bylo až do té doby nedostatek, začínají vznikat spolkové činnosti s kulturně společenským zaměřením (ochotníci, čtenáři atd.). V této době vzniká i spolek stěžejní pro rozvoj organizované tělesné výchovy a sportu ve městě – Hasičsko-tělovýchovná jednota, ze které se později vyčlenil Sokol. V těchto letech se také začíná utvářet průmysl města, který se udržel až do dnes (strojírenství, kožedělný průmysl, atd.). Do Pacova je v roce 1888 zavedena i železniční trať. Tato skutečnost otevřela občanům hranice světa a i město samotné se opět začíná ubírat cestou rozvoje.⁶

Dvacáté století je pro Pacov a sportovní činnost v něm velice důležitou etapou. Právě v našem městě byly položeny základy motocyklovému sportu. Roku 1904 se formuje myšlenka o založení mezinárodní motocyklové federace a tento krok je finálně zpečetěn v Paříži, kde organizace vzniká. Roku 1906 se na Pacovském okruhu

⁵ Simota, V. (2014). *Pacov, město pro život*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 19.

⁶ Simota, V. (2014). *Pacov, město pro život*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 20.

konalo první neoficiální mistrovství světa motocyklů *Coupe Internationale* (viz 4.3 Motorismus).⁷ Ještě před první světovou válkou poctil Pacov svou návštěvou budoucí prezident T. G. Masaryk. Válka samotná si vyžádala mnoho obětí a ani v Pacově tomu nebylo jinak. Mezi padlé se bohužel zařadil i významný rodák, zakladatel muzea pan Ferdinand Pakosta. Po válce město opět registruje růst ve všech ohledech, vzkvétá i sportovní a tělovýchovná činnost. Velkého významu nabyl nábytkářský průmysl. Roku 1919 se začíná psát historie pacovského fotbalu, když vzniká SK Pacov, fotbalový klub. Z let 1921–1923 pochází radnice v centru města.⁸

Období rozkvětu a růstu města zastavila až německá okupace a poté druhá světová válka. Ta si vyžádala téměř úplný zánik židovské komunity v Pacově a mnoho dalších obětí. Památkou na tuto strašnou dobu je synagoga a židovský hřbitov, dále pak hřbitov německých zajatců (od města směrem na blízkou vesnici Šimpach). Konec války a odsun Němců způsobil, že pacovský velkostatek přišel o své majitele. Pod státní správou se statek dostal v roce 1947 a jeho polnosti byly využity ke stavbě zajateckého tábora, který dokázal pojmout až 40 000 vězňů. Již zmíněný německý hřbitov je důsledkem právě tohoto zařízení, neboť zde propukla epidemie tyfu.⁹

Rok 1948 byl ve znamení znárodnění a potlačování fungování spolků. Pozitivem byla výstavba školy a lékařského zázemí ve formě polikliniky. Panelová výstavba a bourání nevhodící se stávající zástavby vyústily v deformaci malebného rázu města. Revoluční rok 1989 přinesl uvolnění a podporu menších průmyslových podniků. Historické jádro bylo v mezích opět navraceno do původního stavu. Gymnázium Pacov vybudované právě v této době bylo po dlouhých diskuzích zadostiučiněním a veškerá práce představitelů města mohla být konečně doceněna otevřením nové střední školy, která ve městě funguje do dnes.

Dnes je Pacov obcí s rozšířenou působností – populace města a jeho místních částí činí 4889 obyvatel (k 1. 1. 2014).¹⁰ Sportovní činnost zde probíhá v mnoha odvětvích.

⁷ Hampl, A. (2006). *Pacov a motorismus*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 11.

⁸ Simota, V. (2014). *Pacov, město pro život*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 20.

⁹ Simota, V. (2014). *Pacov, město pro život*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 20.

¹⁰ Podle: http://www.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/mesta_a_obce.

4 Historie tělovýchovy a sportu v Pacově od jejich vzniku do roku 1918

4.1 Sokol

František Křepelka ve svém díle *Přehled o činnosti sokolské* píše: „...*Soustavný tělocvik byl zaveden do Čech poprvé v roce 1843. Teprve v roce 1847 byl založen akademický spolek tělocvičný, tj. první tělovýchovná jednota v Praze a od roku 1862 pod názvem Sokol. Prvním starostou byl Jindřich Fügner, jenž byl uváděn jako vzor mravní ušlechtilosti, uvědomělého bratrství a bezměrné obětavosti...*“¹¹ Dále ve svém díle uvádí následující: Prvním geniálním tvůrcem tělocviku byl známý Miroslav Tyrš. Roku 1888 byl pod zásadou „dobrému duchu a pevné povaze necht' slouží lidské tělo“ první všesokolský slet.¹² Z prvních pramenů od roku 1870 do přelomu století je patrné, že se Sokolská jednota zaměřovala spíše na kulturní činnost a dění v Pacově. Jejich hesla však zdravý životní styl a cvičení těla i mysli podporovala. Sportovní činnost začala být na programu až s postupem času fungování Sokola.

První snahy o založení jakéhosi spolku sdružujícího zájemce o sport a tělovýchovu se snoubily s hasičskou obcí v roce 1870. Tento rok se nesl v duchu všeobecného národního nadšení a státoprávního boje. Oficiální založení Hasičsko-tělocvičné jednoty v Pacově připadlo na den 16. dubna 1871, načež v roce 1892 vznikl osamostatněním TJ Sokol Pacov, jehož hlavní snahou bylo po roce 1918 postavit národní dům v Pacově. Všechny snahy spolku vedly k přípravě podmínek a finančním úsporám pro novou výstavbu – sokolovnu. Prvním starostou Sokola byl Ferdinand Kozelský.¹³

Hlavní zájem po stránce sportovní byl o bradla, hrazdu, cvičení s nářadím a prostná. Aktivně cvičilo 20 mužů a 16 žen. Sokolské myšlenky měly rozsáhlou oblast zaměření. Byly vedeny snahou dosáhnout vyšších met ve vzdělávání, zábavy a sportu. Například pro vzdělávání byla zřízena a využívána sokolská knihovna a časté čtení a přednášky z odborného tisku. K zábavě patřily celoroční druhy vycházek a výletů v místě i v okrese, sborový zpěv sokolských písní a společenské akce, jako bylo divadlo, plesy a jiné. V neposlední řadě zmíněný sport obsahoval pravidelná

¹¹ Křepelka, F. (1927). *Přehled o činnosti sokolské*. Pacov: Almanach vydaný bratrstvem. Uloženo v depozitáři Městského muzea Antonína Sovy v Pacově, s. 9–12.

¹² Tamtéž.

¹³ Tamtéž.

cvičení všech věkových kategorií a veřejná vystoupení a soutěže.¹⁴ Roku 1901 pod vedením tábořské župy se nově školili cvičitelé (v Pacově devět členů sboru) v Českých Budějovicích a probíhala příprava Čtvrtého všesokolského sletu (zúčastnilo se ho osm bratří) koordinovaná v Táboře a Veselí nad Lužnicí.¹⁵ Roku 1902 se dvacítky vybraných mužů zúčastnila okrskového cvičení s činkami v Táboře.¹⁶ Sokolská knihovna byla rok nato rozšířena o 160 svazků knih, což nabízelo ještě větší spektrum nových poznatků.¹⁷ O rok později bylo uspořádáno cvičení pro veřejnost v Pacově, kterého se mimo domácích zúčastnili i bratři z Černovic a Pelhřimova. Disciplínami tohoto vystoupení pro muže byly: kůň napříč – mety únožmo a odbočmo; hrazda; bradla nízká; kruhy; skok daleký; bradla vysoká; zápas – střeh a chvat krční; rohování – střeh a změny střehu; šerm – postoj, střeh a máchy; kužele; pro ženy potom: prostrná – postoje kročné a na závěr zpěv sokolských písní.¹⁸

Roku 1905 měsíční výkazy účasti uvádějí, že pravidelně dochází cvičit v průměru 80 bratří s maximem 126 bratří v měsíci. Župní slet se toho roku konal ve Veselí nad Lužnicí za účasti pacovských bratří. Další roky se svou náplní zhruba opakuje, každoroční župní slety v různých místech a kulturně naučné činnosti sokolové pořádali soustavně.¹⁹

4.2 Fotbal

Hlavní tělovýchovná činnost probíhala v tomto období (léta devadesátá 19. století) ve škole, v rámci hodin tělesné výchovy, a pak také v Sokole. Sokol ovšem nebyl nakloněn míčovým hrám jako takovým. I přesto, že Sokol a další spolky byly negativní vůči kopané, začala se šířit velice rychle po celém území tehdejšího státu, součásti monarchie. Až do třicátých let 20. století pořádal Sokol aktivity namířené proti míčovým hrám s výjimkou házené. Záporný pohled Sokola pokračoval až do

¹⁴ Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově. *Cvičební deník Sokola Pacov z roku 1894*.

¹⁵ Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově. *Jednací protokol cvičitelů Sokola Pacov z roku 1901*, (zapisovatel Pazderka).

¹⁶ Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově. *Jednací protokol cvičitelů Sokola Pacov z roku 1902*, (zapisovatel Pazderka).

¹⁷ Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově. *Jednací protokol cvičitelů Sokola Pacov z roku 1903*, (zapisovatel Pazderka).

¹⁸ Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově. *Jednací protokol cvičitelů Sokola Pacov z roku 1904*, (zapisovatel Pazderka).

¹⁹ Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově. *Jednací protokol cvičitelů Sokola Pacov z roku 1905*, (zapisovatel Pazderka).

druhé světové války, ale i přesto zájem tehdejší mládeže o kopanou předčil tendence spolku. Až po roce 1948, kdy došlo ke sjednocení tělesné výchovy, začal být veřejně znát zájem o všechny míčové hry.²⁰

První písemná zmínka o kopané v Pacově pochází z roku 1906. Právě v tomto roce byla tato moderní a nová hra přivezena do Pacova studenty z Prahy a dalších větších měst. Tenkrát se hrálo u hasičské kolny za školou Na náměstí, poté na novém tržišti Za Branou (v dalších letech zde bývávalo kluziště). MUDr. František Kysela se zasloužil o významnou propagaci tohoto sportu v našem městě. Nový sport se velice živě rozvíjel a mnoho lidí v něm našlo svou zálibu. Rozkvět zastavila první světová válka. Až přeživší válku opět rozproudili činnost Sportovního klubu, kde mimo jiné opět ožívá házená, či tenis.²¹

4.3 Motorismus

Motorismus je patrně nejdůležitějším historickým odvětvím sportu v Pacově. Události, které se odehrály v Pacově na začátku dvacátého století, poznamenaly obraz motoristického sportu na dlouhé roky.

Počátek historie motosportu v Pacově se datuje k roku 1904. V této době se zde objevil první motocykl značky Laurin & Klement, jež zakoupil pan Josef Ehrlich. Motocykl byl do té doby něčím nevídaným, a tak se o něj okamžitě zvedl zájem i v širších kruzích obyvatelstva města. Dopravní prostředky zvyšovaly mobilitu obyvatelstva a tento nový, rychlejší dopravní prostředek stále častěji nacházel uplatnění. Díky zájmu pana Vavřince Hamerníka o motocykly a jejich technologie, okolí Pacova stále častěji navštěvovalo mnoho jeho vlivných přátel vyhledávajících motorismus jako takový. Pořádané schůzky a sjezdy jeho známých zapříčinily to, že je Pacov uznáván od roku 1964 jako místo založení *Mezinárodní federace motocyklů* – FIM (*Fédération Internationale de Motocyclisme*). FICM – *Mezinárodní federace klubů motocyklistů* – byla založena již 21. prosince roku 1904 v Paříži. Zde byla ustanovena první pravidla a opatření pro závody a členství ve federaci. Již v roce 1906 se v Pacově uskutečnilo setkání vrcholných představitelů federace FICM (dnešní FIM). Pacov tehdy navštívil sám prezident FICM M. le Marquis.²²

²⁰ Adam, K. (1997). *78 let kopané v Pacově*. Pacov: Almanach vydaný klubem k jeho výročí, s. 8.

²¹ Adam, K. (1997). *78 let kopané v Pacově*. Pacov: Almanach vydaný klubem k jeho výročí, s. 8.

²² Hampl, A. (2006). *Pacov a motorismus*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 11.

Důležitým mezníkem pro motocyklové závody jako takové byl první ročník mezinárodního závodu *Coupe Internationale*, který se konal 25. září 1904 v Dourdanu (jihozápadně od Paříže). Tento závod měl ráz prvního neoficiálního mistrovství světa v závodě motocyklů. Na druhém místě se umístil český jezdec reprezentující Rakousko-Uhersko František Toman, který jel na motocyklu firmy Laurin & Klement. Na stroji stejné značky obsadil páté místo jezdec z Čech Václav Vondřich. Pro stroje Laurin & Klement to znamenalo velmi kvalitní ohodnocení v rámci spolehlivosti a dojetí obou motocyklů do cíle.²³

Tento úspěch podnítil ve funkcionářích českého klubu motoristů zájem uspořádat kvalifikační závod na druhý ročník *Coupe Internationale*. Rakouský svaz závod svěřil pod patronát *Českému klubu motocyklistů*. Po prozkoumání všech tratí, na kterých by se závod mohl konat, se nakonec představitelé ČKM rozhodli pro Pacovsko. Nutno podotknout, že roli zde sehrálo také přátelství již zmíněného pana Hamerníka (toho času ve funkci okresního starosty) a tehdejšího viceprezidenta ČKM – Jana Haberleho. Jeden okruh trati byl dlouhý 62,2 km a počet kol byl ustanoven na čtyři. Okruh byl experty označen jako těžký, ale velmi dobře prověřující stroj i jezdce.²⁴ S organizací závodu vypomohl i starosta Pacova Autengruber, jenž zajistil zázemí pro organizátory i samotné závodníky přímo ve městě. O závod byl velký zájem i mezi místními obyvateli. Atmosférou kolem této události Pacovsko žilo. Do města se sjela většina vrcholných představitelů tehdejšího motoristického sportu, mnoho novinářů ze všech koutů Evropy a samozřejmě také fanoušci a nadšenci pro nově rozvíjejícího se odvětví sportu.²⁵

Dne 28. května 1905 byl v 7 hodin a 5 minut odstartován *Vylučovací závod Rakousko-Uherska pro II. ročník Coupe Internationale*, do něhož se přihlásilo šest jezdců. Na strojích Laurin & Klement se představili Vondřich a Merfait. Se stroji Puch se závodů zúčastnili Nikodém a Obruba a na strojích značky Linser závodili Bittner a Lust. Každý závodník startoval sám v tříminutovém rozestupu od ostatních. První na trati byl Vondřich, jehož stroj vyrazil v 7:05 a po 60metrovém roztlačování konečně naskočil. Druhým závodníkem měl být Bittner, ale na start nebyl připraven, takže nakonec startoval jako poslední v 7:23. Reálně druhým závodníkem na trati, startujícím s 6minutovým rozestupem od prvního, byl Obruba, jehož stroj potřeboval

²³ Hamppl, A. (2006). *Pacov a motorismus*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 12.

²⁴ Hamppl, A. (2006). *Pacov a motorismus*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 22.

²⁵ Podle: <http://www.amkpacov.cz/?id=historie>.

pouze 40metrovou dráhu na roztažení. Čtvrtým závodníkem, nyní už v řádném rozmezí 3 minut, byl Merfait, který dostal stroj po 80 metrech do plné jízdy. Předposledním závodníkem byl Lust. Jeho stroj měl potíže se startem. Ty měly při startu i oba stroje značky Linser. Důvodem byla úprava motocyklů pro rovné francouzské silnice, ale start na tomto závodě byl do kopce. Po prvním kole zastavovali závodníci motocykly v cíli v tomto pořadí: Vondřich, Nikodém (startoval poslední), Merfait. Oba jezdci na strojích Linser závod vzdali, Obruba na Puchu havaroval a závod kvůli závadě na stroji nemohl dokončit. Druhé kolo nepřineslo změnu pořadí, ale Vondřich získal náskok nad Nikodémem, který měl malou závadu, i nad Merfaitem, jemuž musel být dolit benzín. Poslední kolo rozhodlo a z vítězství se radoval Eduard Nikodém na stroji Puch s průměrnou rychlostí 62,7 km/h. Druhý dojel Václav Vondřich, jehož v posledním kole zastihl defekt na pneumatice a dokonce i pád. Vondřich stanovil rekord trati na jednom kole, ale smůla ho o prvenství v závodě připravila. Třetím se stal Merfait na stroji Laurin & Klement. Pacov se tímto velice proslavil v organizačním směru. Okruh byl prohlášen za velmi dobrý, seč obtížný. Kvalifikací se do hlavního závodu, tedy do druhého ročníku Coupe Internationale kvalifikovali Eduard Nikodém jakožto vítěz kvalifikace, Václav Vondřich a František Toman, který se do závodu kvalifikoval díky výsledku z minulého ročníku.²⁶

Druhý ročník závodu Coupe Internationale, proběhl opět ve francouzském Dourdanu. Vyhrál ho kvalifikant z pacovského okruhu Václav Vondřich na stroji Laurin & Klement. Tento nesmírný úspěch byl velikou reklamou českého průmyslu i samotného českého motorsportu v čele s Pacovem a jeho okruhem.²⁷

Pacovský okruh vstoupil do povědomí po úspěšném zvládnutí organizace kvalifikace na II. ročník Coupe Internationale. Proto se představenstvo FICM rozhodlo kvalifikační závod pro Rakousko do III. ročníku Coupe Internationale uspořádat opět na Pacovském okruhu. Datum konání závodu bylo stanoveno na 3. června 1906. Firma Laurin & Klement se rozhodla do závodu nezasáhnout z etických důvodů. Dovolávala se zbytečného zvýšení napětí a konkurence mezi továrnami v rámci soutěžení. Závodu se tak zúčastnili pouze stroje značky Puch. Jezdci se umístili následovně: Obruba (52:17), Wetzka, Nikodém, Maffeis a Kolowrat. Závod byl ukončen po prvním kole, po kterém se zvedl prudký liják. Výsledky z onoho prvního kola

²⁶ Hampl, A. (2006). *Pacov a motorismus*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 24.

²⁷ Hampl, A. (2006). *Pacov a motorismus*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 25.

byly posléze vyhlášeny jako finální. Do hlavního závodu se tak kvalifikovali první tři závodníci (Obruba, Wetzka, Nikodém).²⁸

Samotný třetí ročník Coupe Internationale se po usnesení rady FICM konal také na Pacovském okruhu. Byla to největší sportovní událost v Pacově té doby. Datum závodu byl stanoven na 8. července 1906. Již několik dnů před konáním závodu byly na místě všechny týmy (Anglie, Rakousko, France, Německo), aby trať závodu podrobily tréninkovým jízdám. Tato událost přirozeně naprosto změnila stereotyp života v Pacově. K městu se upínal zrak veškeré motoristické obce, proto i chystání na závod pod vedením ČKM, v čele s panem Heberlem, probíhalo ve velkém stylu a byl na něj kladen velký důraz. Přípravy se nakonec opět povedly a okruh dostal své kvality z let minulých. V předvečer závodu proběhlo převážení a zaplombování strojů, které se obešlo bez výraznějších potíží pro jednotlivé jezdce, a tak bylo všech deset strojů připuštěno do závodu. Ráno se již masy lidí obdivující nově se rozvíjející odvětví sportu odebraly k trati a na tribuny. Nejvíce lidí stálo v cílové rovině u obce Cetoraz. Jednalo se o neoficiální mistrovství světa, takže každý, kdo v tomto odvětví něco znamenal, byl u okruhu přítomen. Zmínit si zaslouží např. pan M. F. Deckert (místopředseda Motorcykle Club de France) a markýz de Mouzilly-St Mars (tehdejší prezident FICM).²⁹

Samotný závod byl odstartován v 10 hodin. V tabulce jsou vypsáni všichni zúčastnění jezdci spolu se zemí, jež reprezentovali, značkami strojů a přesným časem startu.

²⁸ Hampl, A. (2006). *Pacov a motorismus*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 30–32.

²⁹ Hampl, A. (2006). *Pacov a motorismus*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 33–36.

Startovní pořadí	Jezdec	Země	Stroj	Start
1.	Wetzka	Rakousko	Puch	10:00
2.	Tavenaux	Francie	Gillet	10:02
3.	Retiene	Německo	Progress	10:04
4.	C. Collier	Anglie	Matchless	10:06
5.	Obruba	Rakousko	Puch	10:08
6.	Fauvet	Francie	Gillet	10:10
7	H. Collier	Anglie	Matchless	10:12
8.	Nikodém	Rakousko	Puch	10:14
9.	Lalanne	Francie	Gillet	10:16
10.	Franklin	Anglie	JAP	10:18

Tabulka 1: Jezdci, kteří se zúčastnili *III. ročníku Coupe Internationale*, jejich národnosti, stroje, na kterých jeli, a čas, kdy vystartovali. Pramen: Hampl, A. (2006). *Pacov a motorismus*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 39.

Po prvním kole závodu obsadili první dvě místa rakouští jezdci. Na třetí pozici dojel Angličan C. Collier a hned po něm další Rakušan Nikodém. První kolo se stalo konečnou pro francouzského jezdce Lalanneho. Celkově si Francouzi v prvním kole nevedli vůbec dobře. Pořadí v cíli v druhém kole bylo následující: Obruba, Wetzka, Nikodém (všichni Rakousko), H. Collier a Retienne. V tomto kole Nikodém časem vede pořadí a překonává i loňský rekord okruhu Václava Vondřicha (Nikodém jel průměrně 84 km/h). Druhé kolo nedojel C. Collier. Třetí kolo kompletně ovládl Eduard Nikodém, dalším v cíli byl Obruba následovaný H. Collierem a Retiennem. První, komu se nakonec podařilo protnout cílovou pásku a stát se tak vítězem *III. ročníku Coupe Internationale*, byl Eduard Nikodém na stroji značky Puch. Rakouský reprezentant dokázal závod ovládnout za 3 hodiny 13 minut a 45 sekund. Druhý skončil Čech Obruba v čase 3 hodiny 29 minut a 41 sekund, třetí dojel Angličan H. Collier za 3 hodiny 39 minut a 53 sekund a posledním závodníkem, který závod dokončil, byl Němec Retienne s časem 3 hodiny 55 minut a 21 sekund. Všichni závodníci na stupních vítězů překonali rekord Václava Vondřicha z minulého roku. Ostatní závod nedojeli z důvodu pádu (Lalanne, Fauvet, Wetzka) nebo kvůli technickým problémům na stroji (Franklin, Tavenaux, C. Collier). Závod ovládli reprezentanti Rakouska na strojích Puch, fiaskem naopak skončil závod pro Francii a továrnu Gillet.

I přesto, že se závod povedl a odehrál na velmi vysoké úrovni, tak se po dlouhou dobu v Pacově žádná jiná soutěž nekonala.³⁰

³⁰ Hampel, A. (2006). *Pacov a motorismus*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 37–42.

5 Historie tělovýchovy a sportu v Pacově od roku 1918 do roku 1945

5.1 Sokol

V letech 1917 až 1920 udává nový směr koordinální valná hromada pořádaná v Táboře. Cvičení pro veřejnost v roce 1919 v Pacově se zúčastnili také sokolové z Pelhřimova, Červené Řečice a Hořepníka. Žáci a dorostenky předváděli národní tance a prostná s oblíbeným cvičením s věnečky a čínskými slunečníky. O rok později byl připravován již 7. všesokolský slet. V roce 1922 se začíná uvažovat o stavbě nového spolkového domu. Zvažovaný společný projekt se spolkem ochotníků byl však sokoly negován z důvodu, že ochotníci neměli žádný majetek a pro sokoly by tak byla společná stavba velmi nevýhodnou investicí. Pro toto tvrzení měli sokolové pádný důvod, neboť sokolský spolek kvůli postavení národního domu aktivně pracoval pro získání parcel a financí patrně již od roku 1918. V roce 1920 již vlastnil pozemky a značnou hotovost získanou z pořádání zábav, organizace divadel a peněžních darů. Při zahájení stavby v roce 1926 bylo kapitálem 37 000 korun a potřebné stavební parcely. Stavební plány sokolovny zhotovil architekt František Krásný s nadčasovým pojetím. Již v první listopadový den členové jednoty svépomocí vykopali základy stavby a sklepy. Slavnostní zahájení provozu nové sokolovny se konalo 28. října 1927 za přítomnosti mnoha delegací. Celková částka nutná pro stavbu sokolovny dosáhla 477 000 korun.³¹

³¹ Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově. *Zápisy ze sokolských výborových schůzí Sokola Pacov z roku 1917*, (zapisovatel Štolba V.).

Dárce	Částka
Členové	22 260 Kč
Ostatní občané	12 600 Kč
Na akcích vybráno	5 150 Kč
Akce bratra Zoubka	3 661 Kč
Dary korporací a firem	103 900 Kč
Z ciziny	100 117 Kč
Ze spolkového jmění Sokola	34 700 Kč
Půjčka u Spořitelny	105 000 Kč
Půjčka od Hospodářské záložny	95 000 Kč
Celkem vybráno	422 388 Kč

Tabulka 2: Zdroje a dárci financí při stavbě sokolovny v Pacově a částky, kterými přispěli. Pramen: Křepelka, F. (1928). *Přehled o stavbě Sokolovny*. Pacov: Přehled vydaný bratrstvem. Uloženo v depozitáři Městského muzea Antonína Sovy v Pacově.

Rozdíl cca 55 tisíců korun byl nahrazen odpracovanými hodinami členů spolku i občanů města, zapůjčením potahů, stavebních potřeb a různých darů. Na tuto stavbu chtěli přispět všichni občané Pacova i jeho okolí. Každý dal maximum dle svých možností a i ti nejchudší přispěli pár korunami a vlastní prací. Pro každého bylo ctí zúčastnit se stavby národního domu.³²

Roku 1924 byl téměř jednomyslně zvolen novým starostou B. Autengruber a došlo i k nové volbě cvičitelů. K sokolovně patřily též pozemky pro sokolská cvičiště, které byly často využívány. Cvičiště bylo roku 1929 oploceno, čímž se zamezilo častému rušení při nácvicích. Byla též zakoupena první síť pro nácvik a hru odbíjené. V Lukavci bylo 21. června uspořádáno veřejné cvičení s hlavním bodem programu – přetahování lanem. Doprava do 10 kilometrů vzdáleného Lukavce byla zajištěna vypůjčenými žebříňáky. Na obdobná cvičení v Obratani (7 kilometrů od Pacova) chodívali sokolové pěšky. O nácvik odbíjené byl u všech oddílů velký zájem. Roku 1931 byla uspořádána akademie v Pacově.³³ O rok později, 5. května, proběhly rozdělovací nářad'ové závody, kde byli zúčastnění sokolové rozděleni do výkonnostních skupin. Dne 29. května se pacovští sokolové zúčastnili orlovského sletu v Obratani. Župní slet se konal 12. června v Táboře.³⁴

³² Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově. *Zápisy ze sokolských výborových schůzí Sokola Pacov z roku 1917*, (zapisovatel Štolba V.).

³³ Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově. *Zápis o akademii, která se konala v roce 1931*, (zapisovatel Kopal J.).

³⁴ Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově. *Výkazy o činnosti Sokola Pacov z roku 1932*, (zapisovatel Kopal J.).

V roce 1933 dosáhli pacovští výrazných úspěchů v mezižupních závodech v Českých Budějovicích. Nejlepšími ve střední výkonnostní skupině byli bratr Cháb (dosáhl 763 bodů, což je 95,37 % ze 100 % možných), bratr Hučík (747 bodů, což je 93,3 %) a bratr Peprle (700 bodů, což je 87,5 %). V tomto roce již odbíjená dosáhla takové míry popularity, že se hrála soutěžně a pacovští sokolové se zúčastnili Podblanického poháru ve Vlašimi a dalších turnajů v bližších městech.³⁵ Nejvýkonnějším sokolem Pacova pro rok 1935 se stal J. Stejskal i přesto, že nedosáhl tak dobrých výsledků (83,1 %).³⁶ Roku 1937 byla pořízena nová dorostenecká vlajka a konal se také společný zájezd sokolů na Slovensko.³⁷ Dva roky nato byla vlivem vážné atmosféry v protektorátu Čechy a Morava sokolská činnost omezena, zejména zákazem shromažďování. Zákaz zmařil i nacvičené představení třech sokolských oddílů, které měly naučené národní tance.³⁸

5.2 Fotbal

V roce 1919 byl ustanoven SK Pacov, oddíl kopané. Hrálo se na hřišti Za Branou, avšak zatím bez regulérních branek – pouze se dvěma velkými kameny nahrazujícími tyče. Dřevěné brány byly do města pořízeny až později. Nepříjemností byl spor s městskou radou týkající se vykáčení stromového porostu, který hře bránil. I tento problém byl ale vyřešen, když několik anonymních zainteresovaných osob tyto stromy vyporázelo. Poté již nic nebránilo opětovnému rozkvětu kopané, i když hřiště bylo značně nerovné, malé a dosti v kopci, což domácí tým bral jako výhodu, protože hosté si častokrát nevěděli s tímto terénem rady. Vůbec prvním soupeřem v éře SK Pacov byl RH Tábor. Zápasy nově vzniknuvšího týmu přinesly slušné úspěchy. Na zápasy mimo Pacov byly pořádány zájezdy, ať už vlakem, nebo na žebříňáku taženým koňmi. První zápas proti týmu s ligovými oporami si pacovské SK odbylo roku 1924, když za tým SK Kamenice nastoupili 2 hráči prvoligové Slavie Praha. Pacov tehdy prohrál 1:14. Ve stejný rok se v Pacově z důvodů osobních rozporů odděluje

³⁵ Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově. *Výkazy o činnosti Sokola Pacov z roku 1933*, (zapisovatel Kopal J.).

³⁶ Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově. *Výkazy o činnosti Sokola Pacov z roku 1935*, (zapisovatel Vanke J.).

³⁷ Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově. *Výkazy o činnosti Sokola Pacov z roku 1937*, (zapisovatel Vanke J.).

³⁸ Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově. *Výkazy o činnosti Sokola Pacov z roku 1939*, (zapisovatel Vanke J.).

od SK Pacov druhý tým AFK Pacov. Konflikty trvaly až do roku 1927, kdy byl opět pacovský fotbal sjednocen pod SK Pacov. Ještě tentýž rok vstupuje SK Pacov (již jako registrovaný tým) do oficiální republikové soutěže – *Mistrovství jihočeské župy v roce 1927*.³⁹ Na popud stížností soupeřů bylo pacovské hřiště částečně zarovnáno. Počátkem třicátých let je založeno druhé mužstvo SK Pacov, takzvané „rezervy“, kam nastupovali hráči od 16 let a ti, kteří se tak často neprosazovali do zápasů prvního mužstva. V letech čtyřicátých se právě tito mladíci, již jako dospělí, nastupující za první mužstvo zasloužili o postup do I. A třídy, kde se po dobu osmi let utkávali s kluby z mnohem větších a věhlasnějších měst Jihočeského kraje. V těchto letech je pořádán pacovským klubem i turnaj o pohár *fy Hellada*. Cenou pro vítězné mužstvo byl putovní pohár zhotovený z černého skla, velký téměř půl metru. Vrcholné výsledky pacovského mužstva v roce 1935 přilákaly pozornost skautů ligových týmů a SK Pacov opustily tehdejší významné posily. To se neblaze podepsalo na výsledcích v následujících letech, kdy se SK Pacov propadl na dno tabulky I. B třídy. I přes nesnáze se klub dokázal udržet v kategorii až do roku 1939.⁴⁰

V roce 1939 započala druhá světová válka. Sokol byl fašisty rozvrácen, a proto se mnoho lidí začalo věnovat právě Sokolem neoblíbené kopané, ať už aktivně, nebo jako její příznivci. Toho času byla nejvyšší návštěvnost fotbalových zápasů za dlouhá léta a ani dnes, kdy se Pacov rozrostl na dvojnásobek obyvatel, nelze tehdejší době konkurovat. Právě v tomto roce započala zlatá éra pacovské kopané. Největší podíl na výkonnosti mužstva měli dva pacovští odchovanci – Wolfgang Mašát a František Láska, kteří se vrátili z hostování ve Viktorii Žižkov. Dalšími vynikajícími hráči té doby byli: Vlk, Vytiska, Zíka, Suchánek, v brance zářil Kozelský.⁴¹ Základem popularity klubu byl okamžitý postup do I. A třídy, vítězství v místních pohárech a atraktivně předváděná hra i proti věhlasnějším a kvalitnějším soupeřům v přátelských zápasech. Sám Wolfgang Mašát byl nejlepším střelcem jihočeské župy, na hřišti vychovatelem a vzorem slušnosti, přeborníkem jižních Čech ve sprintech a třetím v celostátních přeborech. V sezóně 1939–1940 nastřílel 41 gólů, což byla polovina celkového počtu střelených branek za mužstvo. Mašát s Láskou byli vyhlášeni jako nejlepší fotbalisté jihočeské župy.

³⁹ Archiv TJ Slavoj Pacov – oddíl kopané. *Zápisy z kroniky klubu TJ Slavoj Pacov – oddílu kopané z roku 1934*, (zapisovatel Žižka).

⁴⁰ Archiv TJ Slavoj Pacov – oddíl kopané. *60. Let fotbalu. Složka paměti a dopisů k výročí založení klubu*, (do archivu založena v roce 1979).

⁴¹ Archiv TJ Slavoj Pacov – oddíl kopané. *Zápisy z kroniky klubu TJ Slavoj Pacov – oddílu kopané z roku 1939*, (zapisovatel Žižka).

V období éry Mašáta a Lásky se objevily jedny z nejzajímavějších výsledků vůbec: poslední zápas o postup do I. A třídy, kdy Pacov deklasoval Horní Cerekev 15:0 a za týden nato v pohárovém utkání v Měšicích výsledek zopakoval; další víkend v přátelském utkání s Rapidem České Budějovice 10:0; s pražskými internacionály ve výborném utkání Pacov prohrál 2:3; za přihlížení 800 diváků prohrál Pacov proti mužstvu Viktorie Plzeň 3:4.

V sezoně 1940–1941 Pacov v polovině soutěže vedl tabulku I. A třídy, ale na postup do finále to nestačilo. I když ve své – východní skupině vyhrál, na postup se nominoval Písek, vítěz západní skupiny. V témže roce Pacov ovládl již podruhé *Turnaj výstavních trhů*, kde ve finále zdolal Meteor České Budějovice 2:0.⁴² W. Mašát se stal držitelem i jednoho nespportovního rekordu (v počtu obdržených telegramů) – v den konání jeho vlastní svatby mu bylo doručeno 500 zpráv. Rekordní návštěvnost byla zaznamenána na stadionu v Pelhřimově, kde bylo na zápase Pacova proti domácímu Maratonu v hledišti přítomno 1000 diváků.⁴³ Od roku 1942 až do roku 1945 je zaznamenán velký útlum v kopané i v ostatních sportech. Pro nedostatek hráčů se ze soutěží spousta mužstev odhlašovalo. Okolnosti války mnoho lidí, hráče nevyjímaje, vzdálily od sportovního nadšení.⁴⁴

5.3 Motorismus

Zájem o Pacovský okruh znovu vzbudilo až 30. výročí *III. ročníku Coupe Internationale*. Členové tábořského automotoklubu se rozhodli nenechat publikum zapomenout na tuto významnou událost – při slavnosti na náměstí v Pacově se svými proslovy vystoupili jak významní pamětníci tohoto závodu (Nikodém, Vondřich, Heinz), tak i lidé tehdejšího vedení Československého automotoklubu. V rámci oslav probíhaly i výstavy a také byla zorganizována projížďka po tehdejší trase okruhu. Závěr oslav se nesl v duchu naděje a přání znovuzavedení závodů na pacovský okruh. Historické události v období válek ale tyto naděje zhatily a Pacov čekal dalších 24 let na to, aby se opět dostal na motoristické výsluní.⁴⁵

⁴² Jihočeský sportovní týdeník, čís. 21, 22. 5. 1940.

⁴³ Jihočeský sportovní týdeník, 1941. (Výstřižek uložen v archivu TJ Slavoj Pacov – oddíl kopané).

⁴⁴ Archiv TJ Slavoj Pacov – oddíl kopané. *Zápisy z kroniky klubu TJ Slavoj Pacov – oddíl kopané z roku 1941–1944*, (zapisovatel Dostál A.).

⁴⁵ Hampl, A. (2006). *Pacov a motorismus*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 45–46.

5.4 Tenis

První zmínky o založení organizované formy tenisu v Pacově pocházejí již z roku 1923. Pamětníci velmi často zmiňovali jako počátek bílého sportu v Pacově den, kdy Wolfgang Mašát musel po hře políbit ruku princezně Weissové z místního zámku. Při založení *Sportovního klubu Pacov* vznikl i zájmový kroužek tenisu. K počátkům hraní tenisu v Pacově se vážou jména jako dr. Gürlich, A. Zenáhlík, tajemník města Pánek, bratři Zoubkovi a další. Bílý sport patřil v této době k velmi nákladným záležitostem – raketa stála 500 Kčs a roční příspěvek vyšel na 300 Kčs. Postupem času začal zájem o mladý sport i přes finanční náklady narůstat. Na jeho dostupnosti se podíleli značnou měrou i vysokoškolští studenti, později pacovská inteligence – MUDr. František Kysela, JUDr. František Kysela a JUC. František Synek (umučen v koncentračním táboře v Osvětimi).⁴⁶

Léta třicátá jsou ve znamení další vlny profanování tenisového sportu. Vzniká LTC Pacov – *Lawn Tennis Club Pacov*. Pod touto hlavičkou se LTC Pacov účastnil mistrovství Čech a překvapivě dosáhl dobrých výsledků i proti soupeřům z mnohem větších měst (České Budějovice, Jihlava, Tábor, Benešov, Písek atd.). V letech 1933 a 1938 se v Pacově konaly turnaje, jichž se účastnili tenisté z celých Čech. První turnaj v roce 1933 ovládl TJ Důstojník Praha a turnaj druhý vyhrál klub LTC Tábor. Největších úspěchů pacovského LTC z tohoto období bylo dosaženo na turnajích Českomoravské vysočiny v letech 1937 a 1938. V roce 1937 se LTC Pacov dostal až do finále, kde prohrál s toho času nejsilnějším celkem celých Čech – I. ČLTK Praha. Získal tak místo prvního místa post druhý a jako trofej stříbrný pohár. O rok později se klubu podařilo umístit se na 3. místě a získali pohár bronzový. Obě ceny jsou dodnes uloženy v Městském muzeu Antonína Sovy. Za okupace nebylo žádné sportovní činnosti příliš přáno a ani tenis nebyl výjimkou. Roku 1938 se v Pacově tenis přestává hrát.⁴⁷

5.5 Volejbal

Historie volejbalu v Pacově počíná rokem 1929. Zájem o toto sportovní odvětví vznikl v Sokole, kde se pro zájem cvičenců zakoupila první síť. Sport se prvotně

⁴⁶ Soukromý archiv Jaroslava Brodského, narozen 23. 3. 1923, zemřel 16. 9. 1985 (neutříděno).

⁴⁷ Tamtéž.

provozoval na hřišti za sokolovnou, tedy tam, kde se hraje i dnes a kde mají volejbalisté své zázemí. V Lukavci dne 13. srpna 1933 se koná sokolské odpoledne a dobové periodikum Jihočeský Věštník o události informuje takto: „... *Ze Sokola. Veřejné cvičení v Lukavci zúčastnilo se 33 osob. Byl to asi poslední větší zájezd v tomto roce. Při hře odbíjené vyhrálo pacovské družstvo mužů proti družstvu mužů lukaveckých 2:1 a proti čechtickým 2:0. Družstvo pacovských dorostenců prohrálo ve hře s muži lukaveckými 0:2. V neděli 20. t. m. zajíždí dorostenci na utkání v odbíjené do Obrataně a muži pravděpodobně do Želiva...*“⁴⁸

V této době se pacovští sokolové účastní i mnoha dalších přespolních utkání ve volejbale. Pacovští sokolové se 26. srpna 1936 stali mistrem *III. okrsku Žižkovy župy*, když na letním cvičišti v Mezimostí porazili družstva sokolů z Milevska a Soběslavi.⁴⁹ V srpnu toho roku odehrálo družstvo zápas s vítězem blanické župy v Táboře o postup do přeboru České obce sokolské – zápas dopadl vítězně 2:0 pro tábořské. Aktivní bylo též družstvo dorostenců, jež se účastnilo přespolních zápasů v rámci župy.⁵⁰ Téhož roku mladá generace zástupců Živnostensko-obchodní strany požádala město o možnost zřízení volejbalového hřiště na místě, kde byla v oné době městská tržnice (tento prostor dnes zaujímá víceúčelové hřiště s umělou trávou). Další hřiště vyrostlo v areálu tehdejší mlékárny a kurt byl postaven také v místě tábořiště U Matoušů. Post hlavního centra pacovského volejbalu, ať už pro nácvik, nebo hru samotnou, však zůstal díky strategické poloze ve středu města hřišti za sokolovnou. Volejbalová hřiště celkově zaujímají velký podíl všech sportovišť ve městě.

Hnací silou pro rozvoj a oblíbenost této hry byla paní Ciprová, matka tehdejšího trenéra hokejistů Slavie Praha. Nové sportovní odvětví bylo organizováno pod hlavičkou Sokola, ale mnoho dalších zájemců o tento sport hrálo i na jiných hřištích. Volejbal se v Pacově hrál za dob protektorátu i v letech po druhé světové válce.⁵¹

5.6 Turistika

Počátky organizované turistické činnosti v Pacově lze zaznamenat již ve dvacátých letech 20. století. První impulz ke vzniku turistického oddílu dal lékárník Jaro-

⁴⁸ Jihočeský Věštník 20. 8. 1933.

⁴⁹ Jihočeský Věštník 27. 8. 1936.

⁵⁰ Jihočeský Věštník 30. 8. 1936.

⁵¹ Soukromý archiv Jaroslava Brodského mladšího, narozen 26. 6. 1952.

slav Novák a dne 12. června 1929 se uskutečnila první schůze ustanovující pacovský oddíl jako součást klubu českých turistů. Na schůzi se již tenkrát sešlo více než 20 osob, což svědčí o značném zájmu o vznikající sportovní odvětví. Toho času ještě nedocházelo k diferenciaci dětské složky od dospělých turistů.

Za válečné doby byly v protektorátu zaváděny nové asociace – Káčata sdružující mládež z potlačovaných spolků, jakými byli Sokol nebo Skaut. V Pacově ale k podobnému sloučení nedošlo, a tak se zde ani v poválečném období turismu příliš nedaří a zájem o turistiku je na velmi nízké úrovni.⁵²

5.7 Atletika

Atletika je nejrozsáhlejší sportovní odvětví, jehož historie začíná před homérovskou Trójou, sport běžců, skokanů a vrhačů, který od vzniku novodobých her v roce 1896 zůstává v popředí zájmů světové sportovní veřejnosti.⁵³ Elegantní atletický sport se v Pacově provozoval již mezi světovými válkami, jak dokazují dokumenty uložené v místním muzeu – dokladem jsou kupříkladu výsledky kvalifikačních závodů žen v Praze, kde atletky SK Pacov obsadily 3. místo.⁵⁴ Sbírkou muzea obsahuje i diplom juniorky Markové, jež zvítězila na závodech v Praze ve vrhu koulí obouruč, a diplomy Karla Hájka, běžce meetingů v Německu v roce 1931.⁵⁵

⁵² Hrobský, V. & Pražanová, M. (2006). *30 let turistického oddílu mládeže kamarádi Pacov*. Pelhřimov: Tiskárna a vydavatelství 999, s. 2.

⁵³ Janecký, V., Köhlmann, Č., Krnáč, L. & Popper, J. (1978). *Zlatá kniha atletiky*. Praha: Olympia, s. 8.

⁵⁴ Sport 22.5 1925.

⁵⁵ Zájíc, P., (2004). *TJ Slavoj Pacov, 1954–2004*. Pacov: Almanach vydaný oddílem, k 50. výročí existence, s. 2.

6 Historie tělovýchovy a sportu v Pacově od roku 1945 do roku 1989

6.1 Sokol

V období druhé světové války byla sokolská činnost hodnocena téměř jako ilegální, a tak došlo k jejímu ukončení. Až poválečná doba začala činnosti Sokola znovu přát. Úrovně, jakou zastávala před válkou, už ale v Pacově nikdy nedosáhla. Mnozí sportovci se rozešli do vzniklých a fungujících sportovních oddílů zaměřených na atletiku, fotbal, hokej apod. Také vzdělávací a společenské akce byly organizovány jiným způsobem než pod záštitou sokolského bratrstva. Oficiálně není k dispozici žádný dokument o konci činnosti, ale po roce 1954 již nejsou registrovány žádné nové spisy, které by aktivitu Sokola v Pacově alespoň naznačovaly. I budova sokolovny začala postupně chátrat. Vyžadovala značné náklady na modernizaci a opravy. Po rozpadu organizace Sokola v Pacově se stala majetkem tábořské sokolské župy. Zanedbaná stavba v Pacově pro ně byla téměř nepoužitelná, a proto vedení v Táboře po rušném jednání přenechalo budovu městu Pacov. Darovací smlouva byla odsouhlasena i v Praze, ale po změně vedení došlo k jejímu zrušení a Sokol požadoval úhradu 3 milionů korun i přesto, že veškeré náklady na stavbu doložitelně neslo obyvatelstvo Pacova. Za pomoci vstřícnosti náčelnice z Tábora se podařilo roku 1999 cenu snížit na finální 1 milion korun.⁵⁶

Město od té doby provedlo vnitřní i venkovní úpravy, aby sokolovna mohla sloužit jako velký společenský sál v Pacově. Dodnes se v sokolovně konají všechny plesy, diskotéky, zábavy, divadelní představení, ale také soutěže ve stolním tenisu. Přílehlé antukové kurty za sokolovnou jsou dodnes využívány – spravuje je volejbalový klub z Pacova, jenž na nich hraje svá letní utkání.

6.2 Fotbal

V letech 1945–1948 byl Pacov účastníkem I. A třídy jihočeské fotbalové župy a došlo k obměně velkého množství hráčů. V roce 1948 zanikl SK Pacov a byla nově ustanovena TJ Sokol Pacov. Tělovýchovná jednota v Pacově tímto rokem začala

⁵⁶ Z pamětí Jiřího Kačera, tehdejšího místostarosty města, který se účastnil jednání o odkoupení sokolovny.

sdužovat většinu sportovní činnosti ve městě. K nejlepším pacovským hráčům patřili: Váňa, Petržilka, Šikýř, Krátoška a hlavně B. Malý.⁵⁷ V této době bylo mužstvo doplňováno i o vykonavatele základní vojenské služby z nově zřízené posádky v Pacově. Rok nato došlo k reorganizaci a Pacov začal spadat do I. A třídy Jihlavského kraje. Oddíl se začal aktivně věnovat výchově mládeže, jak žactva, tak především dorostu, který dosahoval velice dobrých výsledků. První sezóna 50. let se zapísala do historie jako jedna z nejslabších, protože Pacov sestoupil do okresního přeboru, ale hned o rok později vybojoval postup zpět do I. A třídy pod hlavičkou Kozak Pacov. Nový název nevydržel dlouho a již v roce 1953 se změnil na DSO Slavoj Pacov, později opět na TJ Slavoj Pacov, jenž je i názvem současným.⁵⁸

Léta šedesátá se nesla v duchu střídavých úspěchů a neúspěchů, většinou v I. A třídě. Za zmínku stojí sehraný zápas k 40. výročí trvání organizace kopané v Pacově s jedenáctkou internacionálů v čele s Pláničkou, Pučem a Veselým. Zápas skončil 1:1 před očima několika tisíc diváků. V roce 1969 byla založena konkurenční Dukla Pacov, kterou reprezentovali vojáci z již zmíněné posádky. Tím skončil příliv posil z vojenských řad pro Slavoj.⁵⁹

Od sedmdesátých až do konce osmdesátých let nejsou zaznamenány žádné výrazné změny ani úspěchy klubu. Samozřejmostí byla obměna kádru a omlazování, jinak se v této dvacetileté éře nic zásadního nestalo a dramata pacovského Slavoj se odehrávala s menšími či většími úspěchy většinou v I. A třídě.⁶⁰ V sezoně na přelomu čtvrtého a pátého roku sedmdesátých let 20. stol. věnoval Wolfgang Mašát ze své sbírky ALPACA pohár, o nějž se do roku 1990 bojovalo v žákovských kategoriích. Dnes je soutěž přejmenována právě na *Pohár W. Mašáta*. Od roku 1975 se také začala psát historie turnaje *Měděný pohár*, který věnoval ke stoletému výročí pacovský závod Strojbal. O trofeje se v tomto klání soutěží dodnes. Za zmínku stojí desetileté přátelské soupeření s celkem Chemie Waldau z bývalé NDR s počátkem v roce 1979. Až na výjimky Pacov vítězil.

Začátkem devadesátých let (1981) odešel z pacovského klubu Jiří Němec, ročník 1966 z nedaleké Catoraze, do juniorského týmu Dynama České Budějovice. Ten-

⁵⁷ Archiv TJ Slavoj Pacov – oddíl kopané. *Zápisy z kroniky klubu TJ Slavoj Pacov – oddílu kopané z roku 1945–1950*, (zapsali Havel, Souček a Krátoška).

⁵⁸ Adam, K. (1997). *78 let kopané v Pacově*. Pacov: Almanach vydaný klubem k jeho výročí, s. 16–21.

⁵⁹ Adam, K. (1997). *78 let kopané v Pacově*. Pacov: Almanach vydaný klubem k jeho výročí, s. 21–27.

⁶⁰ Archiv TJ Slavoj Pacov – oddíl kopané. *Zápisy z kroniky klubu TJ Slavoj Pacov – oddílu kopané z roku 1970–1979*, (zapsali Bozděch a Malý).

to odchovanec pacovského fotbalu se propracoval přes tým Dukly Praha až do klubu Sparty ČKD Praha a dále do německého Schalke 04. Životní dráha ho zavedla až do reprezentace, se kterou se zúčastnil i MS 1990 v Itálii.⁶¹

6.3 Motorismus

Tricátý třetí kongres FIM se v Pacově konal 21. října 1964. Na náměstí proběhlo uvítání hostů a projev prezidenta FIM – Pietera J. Nortiera, jenž na konci své řeči i slavnostně odhalil pamětní desku připomínající důležitost Pacova při vzniku motoristického sportovního odvětví.⁶² Dne 16. července 1966 byl k příležitosti 60. výročí od závodu Coupe Internationale na Pacovském okruhu uspořádán závod motocyklů a automobilů. Většina zúčastněných závodníků nastoupila do závodu veteránů rozděleného do kategorií dle stáří stroje na motorky a automobily starší roku 1914 a dopravní prostředky s rokem výroby v rozmezí 1915–1920. Okruh byl totožný jako v roce 1906, pouze se jel v obráceném směru jízdy. Zachovalé a kvalitní stroje různých historických značek 30 zúčastněných jezdců všechny přítomné hosty zaujaly.⁶³

Další závod připomínající 70. výročí první mezinárodní motoristické soutěže se odehrál 21. června 1974. Rozdělení do kategorií opět odráželo stáří zapsaných strojů, na nichž se jezdci z ČSR, NDR, NSR a Rakouska závodu účastnili. První skupinu tvořily stroje vyrobené před rokem 1918, do druhé byly zařazeny mašiny zhotovené do roku 1928, třetí kategorie nepřekročila stáří roku 1933 a poslední čtvrtou tvořily stroje s maximálním rokem výroby 1938. Vybraná trať se shodovala s okruhem, na jakém se závodilo před 70 lety. Účast 81 jezdců lze považovat za velmi hojnou. Den po závodě byla na nedalekém hradě Kámen otevřena výstava motocyklů reprezentující Pacov jako významný prvek v předválečném vývoji motocyklového sportu, která je na hradě k vidění dodnes.⁶⁴

Další závod veteránů byl uspořádán ke dni 7. července 1979 jakožto oslava 75. výročí pod názvem *Veteran Rallye*. Znovu se jelo na totožném okruhu jako při minulém závodě a ani v tomto případě nechyběla kategorizace startujících strojů dle roku výroby. V první kategorii se představily jednak motocykly s řemenovým poho-

⁶¹ Adam, K. (1997). *78 let kopané v Pacově*. Pacov: Almanach vydaný klubem k jeho výročí, s. 38–55.

⁶² Hampl, A. (2006). *Pacov a motorismus*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 48.

⁶³ Hampl, A. (2006). *Pacov a motorismus*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 50.

⁶⁴ Hampl, A. (2006). *Pacov a motorismus*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 51.

nem, tak i stroje vyrobené do roku 1918, druhou skupinu obsadily stroje maximálně o deset let starší, třetí kategorie byla ohraničena rokem 1933 a poslední, čtvrtou reprezentovaly mašiny s rokem výroby před 1939.⁶⁵

V rámci 80. výročí od konání Coupe Internationale, tedy 7. července 1984, byl uskutečněn další závod historických strojů, tentokrát s mezinárodní účastí (Rakousko, Německo, Anglie a Itálie). Okruh byl oproti minulým létům pozměněn – jeho délka se protáhla na 31 km.⁶⁶

6.4 Tenis

Po roce 1945 se všichni zájemci o tenis a přátelé zaniknuvšího klubu přičinili o to, aby byla opět obnovena jeho tradice v Pacově. Hlavními postavami spojenými s jeho obrozením byli W. Mašát mladší, J. Zíka a F. Láska, tedy jména spojená i s pacovským fotbalem. Nepostradatelnou klíčovou osobností byl ale mistr tehdejšího Jihlavského kraje – Miloš Svojsík. V období od roku 1952 vystupoval pacovský tenis pod hlavičkou Sokola. Opatrovnictví však záhy končí, stejně jako celý Sokol v Pacově. Od této doby až do dnešních dnů je pacovský tenis sdružen pod TJ Slavoj Pacov.

V letech šedesátých se podařil oddílu postup do II. národní ligy, kde zažíval střídavě roky úspěšné a neúspěšné. Po reorganizaci soutěží bylo družstvo z Pacova účastníkem II. třídy jihočeské župy. Zájem o bílý sport v letech květinových dětí značně klesl, což pamětníci hodnotí jako neúctu vůči tradici bílého sportu ve městě.⁶⁷

6.5 Volejbal

Druhá světová válka přinesla pozastavení činnosti Sokola – volejbal se hrál soustavně, ale ne pod hlavičkou bratrstva. Po válce se opět vrátil do starých kolejí pod Sokolskou obec. Změna nastala v roce 1960, kdy už Sokol oficiálně neexistoval, ale volejbalisté se stále scházeli. Tak započala existence oddílu volejbalu TJ Slavoj Pacov, který od této doby nahrazuje v organizaci zaniklý Sokol. Domovským půso-

⁶⁵ Hampl, A. (2006). *Pacov a motorismus*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 52 – 53.

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ Z osobního archivu a vzpomínek Jaroslava Brodského (1975).

bištěm bylo již dříve zmíněné hřiště za sokolovnou. Oddíl pořádal svá první klání, konkrétně turnaj pro příslušníky pacovské policie, jejichž stanice sousedila (a stále ještě sousedí) s volejbalovým hřištěm. Roku 1964 se družstvo žáků jedenáctileté střední školy (gymnázia) z Pacova účastnilo prvních turnajů. Dospělá kategorie se do okresních soutěží začala přihlašovat až v posledním roce šedesátých let, a to jak tým mužský, tak i ženský.⁶⁸

V sezoně 1971–1972 se družstvo mužů stalo vítězem okresního přeboru a v příští sezoně 1972–1973 hrálo v soutěži krajské. Konkurence v tomto přeboru byla však nad síly pacovských volejbalistů, kteří zde skončili na posledním místě a sestupem se vrátili do okresní soutěže. V letech 1976 a 1979 ovládli okresní přebor.

Začátek osmdesátých let přinesl pokrok v renovaci hřiště a jeho zázemí – areál byl oplocen a z vlakového nádraží se na hřiště dopravil železniční vagón. Ten nechali volejbalisté přebudovat na zázemí (klubovnu) se šatnami a sprchou. Osmdesátá léta se vázala k počátkům práce s mládeží. Novinkou v oddíle bylo také pořádání každoročních soustředění v Železné Rudě na Šumavě a v Širokém Brodě v Jeseníkách. Začala éra účasti na mezinárodních turnajích v NSR, Itálii nebo v Rakousku. To vše bylo dílem velmi schopné generace ve vedení oddílu.⁶⁹

6.6 Turistika

Turistický oddíl v Pacově založil koncem padesátých let Jaroslav Bezděkovský, kvůli politické atmosféře však musel být provozován při pionýrském domě. Oddíl mladých turistů sdružoval cca 25 starších žáků. Vedoucí se zájemcům z řad mladistvých věnoval několikrát týdně a pořádal jednodenní, případně vícedenní akce v prostředí Pacovska i okolí. Vybavení oddílu bylo velmi skromné a sestávalo z několika vojenských stanů a toren zvaných „tele“ – vše z poválečných zbytků po armádě. Kromě všech známých dostupných pamětihodností (hrady, zámky, muzea) navštěvovali mladí turisté i geologické zajímavosti (vrchy, jeskyně atd.).⁷⁰

Jejich povinností také bylo aktivně se účastnit prvomájových průvodů, všech městských oslav a dalších akcí města i vládnoucí strany. Ty řídil pionýrský dům

⁶⁸ Podle: <http://volejbalpacov.cz/historie-oddilu/>.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ Hrobský, V. & Pražanová, M. (2006). *30 let turistického oddílu mládeže kamarádi Pacov*. Pelhřimov: Tiskárna a vydavatelství 999, s. 2.

v Pacově, se kterým se dalo poměrně dobře spolupracovat. Po jeho zrušení v šedesátých letech skončila i činnost mladých turistů.⁷¹ Z vedoucího Bezděkovského se poté stal neaktivnější tvůrce turistického značení v celém okrese Pelhřimov, jenž svou oblíbenou činnost svědomitě vykonával až do 90 let věku.⁷²

Obnovený organizovaný turistický spolek dětí a mládeže začal fungovat především díky skautskému hnutí. V letech 1968–1971 existovalo v Pacově aktivní středisko Junáka vedené Františkem Papežem. Ani tato aktivita však nevydržela dlouho, protože na základech zrušeného skautského centra vznikla pod stejným vedením opět městská pionýrská skupina. Tvrdá doba normalizace vykonala své a v roce 1975 se pro pionýry konal poslední tábor. Vše bylo zrušeno a majetek rozebrán.⁷³

Padesátka nadšenců soustředěná kolem Františka Papeže se sešla 7. února 1976 s přáním začít se znovu zabývat organizovanou turistikou v Pacově. Tak vznikl turistický oddíl mládeže (TOM) jakožto součást celostátního hnutí, které nikdy nebylo zásadně zasaženo jakýmkoliv politickým vlivem. O rok později se počet pacovských turistů rozrostl na 76 členů, z čehož 24 stoupců bylo zároveň členy TOM.

Pacovské turistice převážnou část aktivit zajišťoval mládežnický oddíl s tím, že se akcí účastnili i starší členové. K záležitostem pořádaným oddílem patřily pochody po okolí a třeba i výstup na nedalekou Klet'. Za celý rok 1978 se turistům během společných pochodů podařilo našlapat 2 443 km. Ve stejném roce začala stavba turistické základny na pozemku bývalé školní zahrady, jejíž třetinu tvořil rybník. Při těžkých výkopových pracích odpracovali Tomíci 1 100 hodin. Rok nato práce pokračovaly a skupina TOM se na stavbě stále aktivně podílela. K pěší přidali mládežníci i turistiku vysokohorskou (např. do pohoří Roháče či Fagaraš).

Začátkem osmdesátých let (1980) se oddíl TOM rozrostl o 24 nových aktivních členů a na základně byla vybudována kuchyně s příslušenstvím. O rok později převážovaly tenkrát módní dálkové pochody, poprvé vedla trasa z Pacova do Prčic (55 km.). Též prvně zažil TOM vodácké dobrodružství při sjíždění řeky Lužnice a následující rok se přidaly lyžařské aktivity. V roce 1983 se na základně začal stavět venkovní bazén. Premiéru mělo v Pacově krajské kolo turistického branného závodu. Roku 1981 byla získána dotace v hodnotě přibližně milionu korun a díky ní se na

⁷¹ Hrobský, V. & Pražanová, M. (2006). *30 let turistického oddílu mládeže kamarádi Pacov*. Pelhřimov: Tiskárna a vydavatelství 999, s. 2.

⁷² Z rozhovoru s Jiřím Kačerem.

⁷³ Hrobský, V. & Pražanová, M. (2006). *30 let turistického oddílu mládeže kamarádi Pacov*. Pelhřimov: Tiskárna a vydavatelství 999, s. 3.

turistické základně dokončila stavba bazénu, garáže, sauny, hygienického zázemí a určitý obnos peněz zbyl i na vybavení – lodě a lyže. Oddíl si vyzkoušel pořádání mistrovství ČSR v roce 1986. Těšit se mohli pacovští nejen z vysokého ohodnocení organizace závodů, ale i z prvních medailových úspěchů. V únoru bylo poprvé vyzkoušeno zimní táboření. Následující rok měl TOM již 70 příslušníků a na závod jednotlivců vysílal ze svých řad až 40 členů. Mladí turisté navštěvovali i festival Porta na Dvoraně v Plzni, kde si třicítka mladých prožila již začátek přicházející Sameťové revoluce.⁷⁴

6.7 Atletika

Po druhé světové válce, s obnovením činnosti Sokola, se v Pacově opět začalo s atletikou, což dokládají tehdejší Sokolské noviny. Pacov se zúčastnil přeboru kraje a získal i svého prvního krajského přeborníka. Ukončením činnosti Sokola v padesátých letech atletická činnost ve městě nekončí. Skupina zájemců nepřetržitě trénuje a účastní se i několika atletických soutěží. V jihočeském Pacově založili v roce 1954 právě tito nadšenci atletický oddíl při DSO Slavoj Pacov.⁷⁵

Výsledky oddílu po celé desetiletí jsou vzhledem k jejich možnostem a zázemí obdivuhodné. Nikdo ze soupeřů v krajských soutěžích, nemluvě o druhé lize, se nedělil s fotbalisty o to samé hliněné, často rozbahněné hřiště bez atletické dráhy a pouze s jedním doskočištěm pro skok daleký. Skutečný atletický stadion se škvárovou dráhou byl postaven až v roce 1997.⁷⁶ Jelikož byl Pacov sídlem jediného atletického oddílu v okrese, museli zájemci o atletiku z jiných měst nejen dojíždět, ale také se spokojit s podmínkami, které nabízelo pacovské fotbalové hřiště. Pavel Zajíc, současný předseda oddílu, ve svém díle uvádí: „...*Oddíl neměl náradí a po delší námaze byly objeveny staré stojany na skok vysoký, rozbitý disk, popraskaná bambusová tyč, čtyři koule různé váhy a tři páry sportovních startovacích bloků...*“⁷⁷ Se zakoupením vybavení pomohl Okresní výbor pro tělesnou výchovu a sport a Strojírny potravinář-

⁷⁴ Hrobský, V. & Pražanová, M. (2006). *30 let turistického oddílu mládeže kamarádi Pacov*.

Pelhřimov: Tiskárna a vydavatelství 999, s. 3–7.

⁷⁵ Zajíc, P. (2004). *TJ Slavoj Pacov, 1954–2004*. Pacov: Almanach vydání oddílem k 50. výročí existence, s. 2.

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ Tamtéž.

ského průmyslu v Pacově. Zakoupené náradí dosáhlo hodnoty 3 000 korun. Jako outsider si pacovský oddíl vydobyl úctu soupeřů, byť se o něm vědělo, že trénuje na fotbalovém hřišti.

Pacovští atleti se v padesátých letech poprvé zúčastnili krajského přeboru jednotlivců. V oddíle byla zavedena evidence výkonů se základními rekordy, kde vynikl především Blahomil Zajíc (60 metrů za 7,8 s; 100 metrů za 12,1 s; skok daleký 5,79 m a hod kladivem 32,07 m). O nevybavenosti oddílu svědčí i skutečnost, kdy žák Wolfgang Mašát vyhrál běh na 60 metrů bos s rekordním časem v Jihlavském kraji. Stanislav Janů vytvořil na přeboru republiky roku 1956 nový krajský rekord v běhu na 1 000 metrů, čas mu v porovnání s konkurencí vynesl třetí místo. Oddíl reprezentovala také štafeta 4 × 100 m ve složení Mašát, Kačer, Šafrata, Kaun, která se umístila na 3. místě.⁷⁸

Rok 1957 přinesl oddílu důvěru a bylo mu svěřeno pořádání krajského přeboru dorostu v přespolním běhu, v desetiboji mužů a pětiboji žen. Přihlášení oddílu do soutěže družstev proběhlo poprvé také v tomto roce. Muži skončili na třetím místě, družstvo starších dorostenců se stalo přeborníkem kraje a mladší dorost obsadil druhou příčku. V témže roce byla založena tradice pohárové soutěže *Ceny města Pacova v hodů diskem*. Po třech letech se již této ceny začali účastnit i ligoví závodníci z Prahy, Brna, Jihlavy a dalších velkých českých měst.⁷⁹

V roce 1960 došlo k územní reformě státu a Pacov se stal součástí okresu Pelhřimov začleněného do Jihočeského kraje. Nováček jihočeského atletického přeboru z Pacova si hned při prvním angažmá dobrými výkony zajistil první místo s tím, že celou soutěž absolvoval bez jediné porážky. Následující dvě sezóny byly pro oddíl spíše neúspěšné, což zlomil až rok 1963, kdy v oddíle nastalo opět velké zlepšení výkonů. Muži znovu ovládli krajský přebor, ale v kvalifikaci o druhou ligu v Houštce nepostoupili kvůli prohře s týmem Slavoj Stará Boleslav. O rok později se přihlásilo do krajského přeboru i první družstvo žen, jež hned při své premiéře získalo třetí místo.⁸⁰ Během let 1964–1965 byla na pacovském hřišti nově vystavěna tribuna a šatny. Členové oddílu se na stavbě podíleli brigádnickou činností. Za dlouholetou dobrou práci jim byla dána možnost změřit své síly v zahraničí s oddílem Onion Fre-

⁷⁸ Zajíc, P. (2004). *TJ Slavoj Pacov, 1954–2004*. Pacov: Almanach vydaný oddílem k 50. výročí existence, s. 3.

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ Zajíc, P. (2004). *TJ Slavoj Pacov, 1954–2004*. Pacov: Almanach vydaný oddílem k 50. výročí existence, s. 4–6.

istadt z Horního Rakouska v roce 1968. První střetnutí se soupeřem se konalo na domácí půdě a zvítězili muži i ženy, odvetu v Rakousku již ženy vítězně nezvládly. Rok 1969 byl výkonnostním zlomem, neboť opory družstva odešli vykonat základní vojenskou službu.⁸¹

Pod vedením Blahomila Zajíce vznikl roku 1971 nový výbor oddílu a zvětšila se členská základna. Pořádaly se pravidelné atletické středy, vybudovaly se vrhačská klec a nové doskočiště.⁸² Rok nato vznikla nová soutěž v desetiboji mužů s názvem *Ceny Strojbalu*. V prvním ročníku zvítězilo mužstvo RH z Českých Budějovic nad Pacovem. Ani čtvrté vítězství v krajské soutěži nevedlo k postupu do divize, neboť oddíly z Kladna, Liberce a AC Praha byly výkonnostně nad síly Slavoje Pacov. V roce 1972 byl zaveden *Štěpánský hod čtrnáctikilovým břemenem*, kde rekord stanovil S. Pluhař (28,48 m). O tři roky později byla hmotnost břemene zvýšena na 16 kg a rekordmanem se stal opět Pluhař (19,62 m). Následující rok se zvýšil zisk přebornických titulů a mládež se prosadila na mistrovství republiky, tehdejší ČSR i ČSSR. Členská základna získala posilu z Pelhřimova, Humpolce a dalších měst, které neměly atletické oddíly. Tak vzniklo druhé družstvo Slavoje, které skončilo v krajské soutěži na třetí pozici. Časopis Pacovský atlet byl v tomto roce rozeslán na 120 adres. Poprvé v roce 1974 byla pořádána *Cena Strojbalu Pacov v hodů kladi-
vem*. V polovině sedmdesátých let se ještě výrazněji zvýšila výkonnost oddílu, když získal 24 titulů přeborníka kraje. Toto období lze považovat za jakýsi začátek zlaté éry pacovské atletiky obohacený i medailemi z mistrovství ČSSR a ČSR. Oddíl měl v soutěži zapojeno šest družstev. Ponejprv se v tomto roce podařil i postup z kvalifikace do druhé národní ligy na tartanu stadionu E. Rošického v Praze. V roce 1976 Slavoj jako nováček druhé ligy vybojoval druhé místo, čímž překvapil soupeře – mnoho z nich o Pacovu nikdy předtím neslyšelo.⁸³ Rok 1977 znamenal úspěšné pokračování ve druhé lize – mladí závodníci se prosazovali v národních soutěžích. Největšího úspěchu dosáhl žák M. Tureček, který zvítězil na celostátním poháru v Jablonci nad Nisou. Josef Souček poprvé startující na MS veteránů v běhu na 1500 m obsadil 6. místo. *Pacovské ceny* v září 1977 poctili svou účastí i Helena Fisingerová, Ludvík Daněk a další reprezentanti. V tehdejší podzimní sezóně a na jaře

⁸¹ Zajíc, P. (2004). *TJ Slavoj Pacov, 1954–2004*. Pacov: Almanach vydaný oddílem k 50. výročí existence, s. 4–6.

⁸² Zajíc, P. (2004). *TJ Slavoj Pacov, 1954–2004*. Pacov: Almanach vydaný oddílem k 50. výročí existence, s. 7–9.

⁸³ Zajíc, P. (2004). *TJ Slavoj Pacov, 1954–2004*. Pacov: Almanach vydaný oddílem k 50. výročí existence, s. 10.

1978 vybuřoval oddíl i tyčkářský sektor. Rok 1978 se stal nejúspěšnějším v dosavadní historii oddílu. Družstvo mužů zvítězilo ve druhé národní lize, a to za přetrvávajícího tréningu na rozbláčeném hřišti pacovských fotbalistů. Triumf přinesl postup do národní ligy. Historicky první zlatou medaili z mistrovství patnáctiletých ČSSR přivezl P. Kos úspěšný v závodě na 200 m. Stříbrné příčky se tomu samému atletovi podařilo dosáhnout ve sprintu na 100 m a premiérový rok v národní lize uzavřel pátým místem v nové výkonnostní kategorii (pouze 10,5 pomocných bodů od čtvrtého Kladna). ČAS zařadil *Ceny Strojbalu* mezi jeden ze závodů Československého poháru.⁸⁴

Slavoj Pacov vkročil do osmdesátých let s šestým místem v rámci národní ligy, které hned o rok později vylepšil na místo čtvrté. Rekord v *Ceně města Pacova v hodu diskem* stanovil legendární Imrich Bugár výkonem 67,12 m. Roku 1983 byla v důsledku reorganizace atletických soutěží po celé republice národní liga zkvalitněna a Slavoj tak kvůli zrušení ligy druhé po osmi úspěšných letech působení spadl až do krajského přeboru. Při následující šanci v roce 1984 Pacov ovládl jihočeský krajský přebor a v kvalifikaci bojoval o postup zpět do národní ligy. V důsledku zranění klíčových závodníků ale skončil na Strahovském stadionu v Praze na prvním nepostupovém místě. Krok vpřed do národní ligy se Pacovu povedl až o rok později, kdy ve Znojmě postoupil ze třetího, tedy posledního postupového místa. Nově vzniknuvší národní liga byla nad síly pacovského družstva, jež v roce 1986 opět spadlo do krajského přeboru. V roce 1987 startoval Slavoj znovu jako přeborník kraje v kvalifikaci o národní ligu a k postupu mu chybělo pouhých 5 bodů, rok nato obsadili muži překvapivě až druhé místo. Na druhou stranu, dařilo se družstvu dorostenců startujícímu na MS republiky a družstvu žen účastnícího se krajského přeboru.⁸⁵

6.8 Motokros

Díky proslavení Pacova jakožto města, kde byla založena FIM, se mohla začít rozvíjet i historie dalšího motoristického sportu, a to motokrosu. Její počátek sahá až k roku 1964, tudíž k 60. výročí založení FIM. Tehdy se začalo uvažovat, že pacovský

⁸⁴ Zajíc, P. (2004). *TJ Slavoj Pacov, 1954–2004*. Pacov: Almanach vydaný oddílem k 50. výročí existence, s. 10.

⁸⁵ Zajíc, P. (2004). *TJ Slavoj Pacov, 1954–2004*. Pacov: Almanach vydaný oddílem k 50. výročí existence, s. 11–14.

Propad bude vhodným místem na pořádání krosových závodů. Rozhodnutí bylo velmi dobré a perspektivní soudě dle toho, že na Propadě se motokros jezdí dodnes, a to i velké závody mezinárodního charakteru. Zajištění prvního závodu (1965) měla na starost skupina lidí z Automotoklubu Pacov a Svazarmu spolu s ředitelem ČZ Strakonice. Už na premiérovém ročníku startovali tehdejší reprezentanti Československa, jejichž domácí stáj byla právě ČZ Strakonice. Tradice závodů na Propadě se od té doby upevnila a kvalita závodů jako takových rostla ruku v ruce se zkušenostmi, kterých pořadatelé a jezdci s každým závodem nabývali.⁸⁶

V sedmdesátých letech vzrostla úroveň natolik, že se v Pacově začala pořádat mistrovství republiky. První proběhlo v roce 1974, v době, kdy začal ve městě vznikat i první motokrosový tým. Velkou měrou mu dopomohl vysloužilý závodník pan Ladislav Zadražil, který do Pacova nakoupil první motokrosové motorky. Dříve jezdci jezdili na takzvaných „domolepech“. Tak začala pacovská základna motokrosových jezdců pozvolna růst. Závodníci se účastnili závodů krajského i republikového přeboru v týmových nákladních vozech. V tomto období se k pacovskému týmu připojili i soutěžící z nově vzniknuvšího uskupení nadšenců ve Velké Chyšce. Na počátku let osmdesátých se ještě připojili bratři František a Jiří Hrobští. Oba se velkou měrou zapsali do dějin pacovského motokrosu.⁸⁷

6.9 Stolní tenis

Psal se rok 1975, když byl založen oddíl stolního tenisu pod hlavičkou TJ Slavoj Pacov. Zakladatelem a prvním předsedou oddílu byl toho času Josef Rešl. V této fázi měl oddíl pouze pět hráčů, zakládajících členů, a pouze jedno družstvo. Postupem času se mladý sport dostal do povědomí a pacovští sportovci se o něj začali zajímat více. V sezóně 1982–1983 se oddílu ve složení Rešl, Zeman, Ptáček, Kamenický, Smíšek a Barák podařil postup do krajského přeboru.⁸⁸

Nová éra počínající rokem 1988 přinesla mnoho změn. Funkci předsedy oddílu přijal pan Josef Lískovec, který v ní setrvává dodnes. Začala se zvětšovat i členská

⁸⁶ Hampl, A. (2006). *Pacov a motorismus*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 59–61.

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ Lískovec, J. (2014). *TJ Slavoj Pacov – oddíl stolního tenisu*. In: v Pacově, *Pacov, město pro život*, Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy, s. 123.

základna oddílu, hlavně v důsledku větší propagace sportu. Dalším milníkem doby byl počátek práce s mládeží, což také posílilo členskou základnu oddílu.⁸⁹

⁸⁹ Lískovec, J. (2014). *TJ Slavoj Pacov – oddíl stolního tenisu*. In: v Pacově, *Pacov, město pro život*, Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy, s. 123.

7 Historie tělovýchovy a sportu v Pacově od roku 1989 do současnosti

7.1 Fotbal

V době probíhajících nepokojů a stávek po celé republice Pacov slavil 70. fotbalové výročí. Sváteční atmosféra dodávala hráčům na pohodě a mužstvu A se tak podařilo vrátit do bojů v I. A třídě. Družstvo dorostenců i žáků nastoupilo v okresním přeboru. Sezóna 1991–1992 opět přála sestavení B mužstva, za které soutěžili především starší hráči a nové zkušenosti zde získali i někteří dorostenci. Tým B se zúčastnil III. třídy okresního přeboru, kde zakončil sezónu umístěním na třetí pozici. Ročník 1995–1996 znamenal úspěch pacovské kopané ve všech kategoriích. Dorostenci postoupili do jihočeské I. A třídy, tým B se dostal do okresního přeboru Pelhřimovska a žáci skončili na třetím místě v okresním přeboru. Období bylo úspěšné i pro funkcionáře klubu, neboť dokázali zajistit a podnitit jednání o stavbě nového travnatého hřiště (do této doby se hraje na škváře). Samotná realizace propukla až na konci roku 1995, kdy se započaly první pozemní práce. Slavnostní otevření nově vybudovaného stadionu proběhlo v červenci roku 1997. Přihlízející mohli obdivovat čerstvý trávník s podzemním zavlažováním a tribunu s dvěma sty místy k sezení. Pro mnoho stávajících i bývalých hráčů a fanoušků bylo vybudování nového stadionu takřka splněným snem.⁹⁰

Další tisíciletí přineslo územně správní reformu a formální přesun Pacova z kraje Jihočeského do kraje Vysočina. V sezoně 2002–2003 se dařilo hlavně žákům, kteří pod vedením trenéra Jaroslava Pravečka vybojovali postup z okresního přeboru do I. A třídy a hned o rok později postoupili ještě výš, tedy do přeboru krajského. Sezóna na přelomu let 2006 a 2007 vyšla mužstvu A, jež pod vedením trenéra Grombíře postoupilo do krajského přeboru. O rok později se sezona v kraji vůbec nepovedla a TJ Slavoj Pacov opět spadl do I. A třídy. Rok 2009 přinesl kulaté výročí klubu, již devadesáté. V rámci oslav se turnaje *Měděný pohár* zúčastnily kluby zvučných jmen jako Bohemians Praha 1905, Dynamo České Budějovice, Vysočina Jihlava a Spartak MAS Sezimovo Ústí. Pozvání na oslavy přijali například Antonín Panenka nebo místní odchovanec Jiří Němec. Ještě před touto slávou se funkcionářům klubu podařilo sehnat finanční prostředky a zrealizovat modernizaci hřiště – bylo

⁹⁰ Archiv TJ Slavoj Pacov - oddíl kopané. *Výroční zprávy TJ Slavoj Pacov – oddíl kopané z let 1989–2001*, (zapisovatel Sůva J.).

zhotoveno oplocení se sítěmi a také nové lavičky náhradníků. Perioda 2009–2010 vynesla B tým do krajské soutěže, když vyhrál okresní přebor a postoupil do I. A třídy. Poprvé v historii obě pacovská mužstva hrála krajské soutěže zároveň. Dařilo se také starším žákům, kteří vyhráli krajský přebor.⁹¹

Rok 2013 byl ve znamení změny vedení oddílu a také klubové politiky – tým přistoupil k prioritní práci s odchovanci před nákupem či hostováním hráčů zvenčí. V současné době je pod hlavičkou TJ Slavoj Pacov sdruženo 8 týmů, z toho 6 družstev mládežnických kategorií a 2 mužstva dospělých. Nejmladší věkovou skupinu tvoří pětiletí a šestiletí hráči sdružovaní v předpřípravce. Oddíl čítá 125 členů, ze kterých 75 spadá do mládežnických kategorií. Fotbal je v Pacově stále sportem číslo jedna jak v jeho organizované, tak neorganizované formě a neustále si drží nejvyšší počet příznivců.⁹²

7.2 Motorismus

Další *Veteran Rallye* na počest 85. výročí se uskutečnila 1. července 1989, tentokrát pouze v malých poměrech – okruh byl nejkratší za celou historii a počet účastníků 35 (všichni z nedalekých vesnic a městeček).⁹³

Devadesáté výročí bylo diametrálně odlišné – od 8. do 10. července probíhaly velkolepé oslavy za účasti nejvyšších představitelů tehdejšího FIM – prezidenta Jose Vaessena i viceprezidenta Wilhelma Nolla, dostavil se také viceprezident ČMF Jan Křivka a mnoho dalších významných hostů. Při této příležitosti se ke startu *Veteran Rallye* postavilo 61 motorek a 20 automobilů. Trasa byla vytyčena částečně po historickém okruhu a jela se dvakrát. Za grandiózního slavení byl vyřčen nápad pořádat závody historických motocyklů v Pacově každoročně. Ten byl okamžitě přijat s velkou podporou všech zúčastněných.⁹⁴

Hned po roce byl uspořádán závod v rámci oslav 90. výročí prvního vylučovacího závodu pro Coupe Internationale, který se na pacovském okruhu jel na jaře 1905. O rok později (1996) vešly tyto závody v Pacově do historie pod názvem *Pacovský okruh*. Tradice pořádání klání historických strojů vydržela jen 3 sezóny,

⁹¹ Z rozhovoru s Jiřím Kuranem.

⁹² Praveček, J. & Kerouš, J. (2014). *TJ Slavoj Pacov – oddíl kopané*. In: *Pacov, město pro život*, Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 121.

⁹³ Hampl, A. (2006). *Pacov a motorismus*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 53.

⁹⁴ Hampl, A. (2006). *Pacov a motorismus*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 55.

k jejímu prvnímu porušení došlo už v roce 1998 – příčinou bylo konání voleb. Závod v roce 1999 byl na dlouhou dobu závodem posledním. Důvodem bylo všeobecné zavržení Pacova jakožto místa založení FIM, a tak se nekonaly ani očekávané oslavy 100. výročí jeho založení. Závody na pacovském okruhu se s 50 zúčastněnými startujícími obnovují až v roce 2005 v rámci stého výročí prvního oficiálního závodu konaného zde. Rok nato je uspořádán závod taktéž ke stému výročí, tentokrát prvního mezinárodního závodu na Pacovském okruhu.⁹⁵ Rokem 2007 počínaje se na Pacovském okruhu pořádá každoročně závod veteránů o třetí červnové sobotě u příležitosti s ním spojeného Dne mikroregionu, nově nesoucí název *Pacovský okruh*. Poslední – *XIII. Pacovský okruh* – věnovaný vzpomínce na *Coupe Interanationale* se konal 21. června 2014.⁹⁶

7.3 Tenis

Tenisový oddíl v Pacově pod předsednictvím Stanislava Zacha dnes čítá 40 mužů a 10 žen jakožto aktivních členů. Z této základny pacovští skládají již tradičně dvě skupiny hráčů. A družstvo, které je smíšené (4 muži a 2 ženy), nastupuje do krajských soutěží a B družstvo, rovněž smíšené (3 muži a 1 žena), soutěží na okresní úrovni. Stálými členy A jsou: J. Adam, A. Brodský, J. Láska, V. Zeman, I. a M. Maršíkovi a další. Zázemí tenistům poskytují tři antukové kurty a základna v ulici Jana Vojny. Pacovský klub pravidelně pořádá turnaj v tenise, který se hraje v srpnu a je otevřen všem místním zájemcům.⁹⁷

7.4 Volejbal

Nová antuka na hřišti za sokolovnou byla poprvé použita v roce 1990. Žákovské kategorie zažily první úspěchy od svých založení, když družstvo mladších žáků v sezoně 1992–1993 zvítězilo v okresním přeboru. Vítězství se podařilo obhájit i v roce 1996 a o rok později mladší žáci dosáhli na druhé místo v oblastním přeboru.

⁹⁵ Hampl, A. (2006). *Pacov a motorismus*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 56–58.

⁹⁶ Z mého kraje, červen 2014.

⁹⁷ Váňa, V. & Brodský, A. (2014). *Kroniky – Mistrovství světa v motokrosu kategorií MX3 a Women*. In: *Pacov, město pro život*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově s. 124.

Roku 1994 byl uspořádán premiérový ročník turnaje všech hráčů TJ Slavoj Pacov, ať už bývalých, nebo těch soudobých, rozdělených do týmu podle bydliště. Tato tradice se v Pacově drží do dnešních dnů, akorát se změnou v devadesáté osmé sezóně, kdy byl turnaj přejmenován na *Pacovský vagóněk* – vítěz si každoročně odnáší putovní maketu vagónku. Další lokální soutěží pod záštitou oddílu je *Pacovský pohár* – pořádán je od roku 2001 a koná se vždy na Den mikroregionu Stražiště v jedné z červnových sobot. Do Pacova se na toto klání sjíždí volejbalisté z širokého okolí, hráči VK Jihostroj České Budějovice a dokonce i někteří reprezentanti.⁹⁸

Do nového tisíciletí vstoupilo volejbalové hřiště s novou, rozšířenou antukou, byl opraven plot kolem celého areálu a vagónu přidělána střecha.⁹⁹ Nejlepšího úspěchu v sezoně 2010–2011 dosáhl oddíl starších žáků. Ve stejné době nastala změna trenérů a družstvo vyhrálo okresní přebor. Další soutěžní ročník přinesl postup do kategorie kadetů a juniorů, kde pacovští opět zvítězili a úspěch zopakovali i v letech 2012, 2013. Na následující období se družstvo přihlásilo do brněnského přeboru, protože v kraji již nemělo konkurenci. Zde se umístili na třetím místě a podařilo se jim zdolat například i tým Komety Brno, vítěze I. ligy. Někteří hráči, z této zlaté generace se stali oporami nynějšího A týmu. Od roku 2009 hraje A tým mužů krajskou soutěž Vysočiny I. třídy. V sezoně 2010–2011 vyhráli a pokusili se i o postup do II. národní ligy. Ten se jim ale na kvalifikačním turnaji v Nivnici nepodařil. Rok nato do týmu přišel Tomáš Rubáček (hráč mnoha zahraničních soutěží a dokonce i juniorské reprezentace).¹⁰⁰

Přes zimu odehrávají pacovští volejbalisté svá klání v tělocvičně gymnázia, protože prostory tělocvičen Za Branou nedisponují vyhovující výškou stropu. V současné době má oddíl v Pacově 82 členů a předsedou je již patnáctým rokem pan Libor Stupka.

7.5 Turistika

Počátkem devadesátých let byl v Pacově na krátkou dobu obnoven skauting avšak bez dlouhého trvání, kvůli kterému se nijak nápadně nezapsal do dějin pacov-

⁹⁸ Archiv volejbalového oddílu TJ Slavoj Pacov. *Výroční zpráva volejbalového oddílu TJ Slavoj Pacov z roku 1989*. (zapsali Stupka, L. a Tušil, J.).

⁹⁹ Tamtéž.

¹⁰⁰ Z rozhovoru s Michalem Hoškem.

ského sportu. KČT pocítil velký nedostatek peněz a chybějící vybavení, a tak musel začít s brigádníčením kvůli získání dobrého finančního zázemí. Na první prosincový den roku 1991 se datuje vznik KČT Pacov jako samostatného subjektu. V roce 1992 se prohloubila krize v oddíle a spolupráce se staršími začala stále více váznout. Mimo jiné probíhaly spory o řízení TOM a Junáka. V důsledku nezájmu KČT o děti a mládež vznikla asociace turistických oddílů mládeže (ATOM) jako celostátní spolek všech TOM. Zde měl svého zástupce i Pacov. Nový ATOM již měl finanční prostředky a Pacovu 6 trekových kol. Zdeněk Huša a Josef Michálek se stali nejlepšími sportovci okresu. Během roku 1994 začal dobře fungovat ATOM, a proto mohl financovat i mladé turisty v oddílech TOM. Zlepšení finanční situace v TOM paradoxně přineslo problémy při spolupráci s ostatními členy, ty je ale nezastavily na cestě za dalšími cennými kovy z MČR.¹⁰¹

V polovině devadesátých let TOM navázal spolupráci s obcí Arni ze švýcarského kantonu Bern. Mladí získali nemalé částky za údržbu Sovova parku v Pacově a až do roku 1996 pěstovali i léčivé byliny. Oddíl měl v této době 67 členů, kteří společně provozovali pěší, vodáckou, vysokohorskou turistiku a cykloturistiku, během nichž celkem urazili 23 600 km. Pacovský oddíl roku 1997 opětovně pořádal MČR. Pro své aktivity potřeboval TOM nové prostory, které posléze nabídla šlechtitelská stanice Selektu Pacov. Tak získali turisté klubovnu, jež z části sloužila i jako sklad pro materiál. Tato skutečnost je prvním bodem pro osamostatnění se oddílu.¹⁰²

V prosinci roku 2000 odešel na svou poslední trasu Jaroslav Bezděkovský, na jehož počest je vyhlášena každoroční cena pro nejaktivnějšího člena oddílu – *Šlápotá*. Následující rok v Pacově skončil Junák a jeho základnu dostal TOM Pacov (název Pastouška základna získala pro svůj zoufalý stav). Generační problémy turistické skupiny v této fázi vygradovaly. Na mimořádné valné hromadě v roce 2003 nepomohla k usmíření ani zvláštní komise jmenovaná UV KČT. Poté, co návrhy skončily nepřijatelně, vedení TOM rozhodlo o vystoupení z odboru turistiky ve městě. Nově byl založen KČT Hořec Pacov. I přestože TOM přišel o téměř veškeré vybavení, souhlasilo s tímto krokem 97 % členstva. Další etapa existence přinesla nabytí vybavení ze skladu civilní obrany, základny Hutě u Černého rybníka (pronájem po dobu 20 let) a dotaci na rekonstrukci Pastoušky. Druhý rok od konfrontací začala generální

¹⁰¹ Hrobský, V. & Pražanová, M. (2006). *30 let turistického oddílu mládeže kamarádi Pacov*. Pelhřimov: Tiskárna a vydavatelství 999, s. 4–6.

¹⁰² Tamtéž.

oprava Hutí umožněná díky finanční podpoře od města Pacov a získání třech grantů z kraje Vysočina. I přes vysoké pracovní nasazení oddíl nadále aktivně sportoval a vyjížděl na výlety po České republice i do zahraničí.¹⁰³

Oddíl KČT vlastní základnu s hotelem, bazénem, saunou a chatami se ubírá stále podobným směrem – účastní se republikových i místních akcí, spravuje veškerý majetek základny, pronajímá základnu k letním aktivitám a celoročně nabízí ubytování v turistickém hotelu Vysočina. V roce 2014 oddíl opustilo 10 nejstarších členů, neboť již nestačili tempu mladších.¹⁰⁴

V současné době provozuje TOM vkusně opravenou Pastoušku, letní tábořiště v Údolí srnek na řece Trnavě a základnu na Hutích, která je po všech stránkách zrekonstruována. Oddíl se dovybavil loděmi, lyžemi, koly a zakoupil přilby i úvazky na zdolávání ferrat. Odloučení, i když organizačně velmi náročné, oddílu TOM prospělo, neboť se mohl plně rozvinout ve své vlastní činnosti a plně podchytit aktivitu mladých. Každoročně uspořádají od 150 do 180 akcí, od tréninkových až po několikadenní zájezdy. V Čechách a na Slovensku již není přírodní zajímavost, kterou by pěšky, na kole, na lyžích, nebo na lodi nenavštívili. Velmi zajímavé zájezdy uskutečnili do roku 2005 od Itálie po Norsko (pohoří Stara Planina, Bulharsko; pohoří Bucegi a Piatra, Rumunsko; Julské Alpy, Chorvatsko; expedice Balkán; expedice Carpatia, Rumunsko a Bulharsko; expedice Adria; dolomity; Bernské Alpy; expedice Apeniny; expedice Boyard; tour Paris; expedice Portugalsko; cesta trolů, Švédsko, Norsko, Finsko; expedice Korsika; expedice Kalábrie a Rakousko; expedice Holandsko). V dalších letech se frekvence pořádání zájezdů ještě zvýšila na dva až tři ročně. Od roku 1986 si pravidelně pacovský TOM vozí medaile z turistického mistrovství republiky. Několika medailových umístění se turistům povedlo dosáhnout i na mistrovství Evropy.¹⁰⁵

7.6 Atletika

Po revoluci se Pacov opětovně navrátil na první příčku v jihočeském krajském přeboru a díky znovuzavedení druhé ligy postoupil Slavoj přímo do ní. V tomto ob-

¹⁰³ Hrobský, V. & Pražanová, M. (2006). *30 let turistického oddílu mládeže kamarádi Pacov*. Pelhřimov: Tiskárna a vydavatelství 999, s. 7–14.

¹⁰⁴ Z rozhovoru s Jiřím Kačerem.

¹⁰⁵ Archiv TOM Pacov. *Výkazy o činnosti oddílu TOM Kamarádi Pacov z let 2001–2015*, (zapsal Hrobský V.).

dobí byla již potřetí projednávána možnost výstavby stadionu, chyběl však koncept a celková připravenost. Sezónou 1990 zakončil Pacov své působení v druhé národní lize na čtvrté příčce. Následující rok přinesl ve stejné soutěži druhé místo a postup do první národní ligy. Mužstvo B v tomto roce také zvítězilo ve své kategorii (přebor kraje) a postoupilo rovnou do druhé národní ligy. Ženy ovládly krajský přebor a tak si i ony zajistily premiérovou účast v národní lize. V roce 1992 oddíl postavil do ligových bojů tři družstva, čemuž bylo schopno konkurovat pouze sedm oddílů v celé republice. Mužské A družstvo skončilo v první národní lize na pátém místě, ženy v druhé národní lize na třetím. B mužstvo sestoupilo z druhé národní ligy z posledního místa do krajského přeboru. Roku 1993 nastala opět reorganizace struktury soutěží. Mužstvo A startovalo v nejvyšší republikové soutěži s věhlasnými soupeři, jakými byli např. Dukla Slavia, USK Praha atd. I přes tuto konkurenci obsadili muži šesté místo ve skupině. Ženy uzavřely sezónu ve druhé lize na čtvrtém místě. *Ceny Pacovských strojíren* ve vícebojích se zúčastnil tenkrát ještě neznámý desetibojař Roman Šebrle a vytvořil zde rekord výkonem 6 539 bodů. Následující rok se Pacov úspěšně držel v soutěži a družstva juniorů, juniorek a B mužstva vyhrála v krajské soutěži. Další sezónu nebyl oddíl v nejlepší kondici. Prvoligoví muži A sestoupili z prvního místa a ženy skončily na posledním místě ve druhé lize, junioři ale opět zvítězili v krajském přeboru. Zlato na ME veteránů v Aténách získal V. Koča v hodu diskem. Ten se další rok zúčastnil i MS veteránů v Buffalu, kde získal stříbro a bronz.¹⁰⁶

Od roku 1996 je oddíl bez možnosti využívat venkovních prostorů pro tréninky, protože dochází k jejich přestavbě. Slavoj tak startuje v přilehlých městech. Se ztrátou byť jen fotbalového hřiště se citelně omezil zájem o atletiku v Pacově.¹⁰⁷ Nová etapa se počala psát v polovině roku 1996, kdy se firma Sibera pustila do stavby atletického stadionu. Oficiálně byl stadion slavnostně otevřen při čtvrtém kole druhé ligy mužů dne 29. srpna 1998. Dostavba zázemí a tribun probíhala později. Po čtyřleté přestávce způsobené ztrátou stadionu byla opět uspořádána *Pacovská cena*. Na stadionu v roce 1999 stanovil nový národní rekord kladivář Vladimír Maška výkonem 81,28 m.

¹⁰⁶ Zajíc, P. (2004). *TJ Slavoj Pacov, 1954–2004*. Almanach vydaný oddílem k 50. výročí existence, s. 13–15.

¹⁰⁷ Tamtéž.

První rok nového milénia přinesl další reorganizaci, oddíl zahájil činnost v nově vzniklém kraji Vysočina a opět se vrátil k soupeřům z let dávno minulých. Teprve po pětileté přestávce měl oddíl opět zastoupení v druhé lize mužů i žen.¹⁰⁸

Škvárový ovál z roku 1997 měřil 333 m – pro pacovskou atletiku byl velkým darem, ačkoliv všude jinde již byl většinou využíván tartan s oficiální délkou 400 m. Atletický oddíl se dočkal rekonstrukce v roce 2007, kdy byl škvárový povrch vyměněn za polytanový a ovál prodloužen na 400 m.¹⁰⁹

Pro žáky pacovských škol pořádá oddíl od roku 2009 populární *Pacovský atletický pohár*. Finanční stabilitu oddíl získal v roce 2011, kdy uzavřel smlouvu s firmou BANES Soběslav s.r.o., která vstoupila s kapitálem jako hlavní sponzor, což se kladně projevuje v celé činnosti oddílu. Od 1. září 2012 ČAS zřídil při oddílu v Pacově Sportovní středisko atletiky – doplňkové pracoviště. Na Vysočině je stejné středisko pouze v Jihlavě a Třebíči. Jeho činnost je zaměřena na mládež od 6 do 15 let. Mladí startují ve všech kategoriích na přeborech kraje i na republikových šampionátech. Družstvo mužů a žen nastupuje dlouhodobě v druhé lize a atletický oddíl má v soutěžích zapojených 11 družstev ve všech kategoriích. Kola druhé ligy pořádané v Pacově se pravidelně účastní 16 družstev. Oddíl má celkem 190 členů, z toho 102 registrovaných závodníků.¹¹⁰

Nejčerstvější finálové úspěchy pacovských atletů v krajském přeboru z meetingu na Strahově v Praze dne 17. ledna 2015 jsou takové – dvě první místa, čtyři druhá a tři třetí.¹¹¹

7.7 Motokros

V sezoně 1992 byl uspořádán mezinárodní závod ve čtyřech třídách – v první skupině do 85 ccm startovali i ti nejmenší, druhá třída do 125 ccm, následovala kategorie veteránů a hlavní závod – nejprestižnější a mezinárodní – třída do 500 ccm, kde startovali i závodníci z Německa, Rakouska, Litvy, Finska a Švýcarska. S organizací výraznou měrou pomohli zástupci Motosportklubu Chýnov. K příležitosti oslav 90.

¹⁰⁸ Zajíc, P. (2014). *TJ Slavoj BANES Pacov – oddíl atletiky*. In: *Pacov, město pro život*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově s. 120.

¹⁰⁹ Tamtéž.

¹¹⁰ Tamtéž.

¹¹¹ Podle: <http://online.atletika.cz/vysledky.aspx?idk=21458>.

výročí založení FIM v Pacově byl uspořádán 10. července 1994 motokrosový závod – již 23. ročník. Kategorizován byl do tří skupin. V třídě nestarších jezdců, tj. Veteran klasik, bylo startovní pole obohaceno o mnoho cizinců světové úrovně, v druhé kategorii Volný závod se představily stroje do 500 ccm, taktéž se závodníky z různých koutů světa, a poslední skupina do 85 ccm pojmenovaná Naděje skýtala závodníky naše, ale i z Belgie a Rakouska.¹¹² Tohoto závodu se zúčastnil již nově vzniknuvší tým pacovských jezdců s názvem Sandra. Založen byl roku 1993, funkci manažera zastával Jiří Kuthan a jako první jezdec týmu se představil Jiří Hrobský. Počínaje rokem 1995 se tým pravidelně účastnil MČR, kde obsazoval přední příčky v hodnocení týmů. V témže roce se Sandra rozrůstá o dalšího člena – Petra Kuchaře. Ten hned v další sezóně zvítězil na MČR a svůj tým tak opět posunul do popředí českého motosportu.

Roku 1997 začala spolupráce Sandry Pacov s AMK Pacov a zemědělským družstvem v Košetících, když společnými silami vybudovaly superkrosový okruh. Ještě v tentýž rok upořádal Automotoklub na okruhu 3. ročník MČR. Poté se zde odjelo ještě osm ročníků, ale v roce 2004 byl okruh ze seriálu vyřazen. Tři roky před koncem 20. století byly dobou, kdy do týmu Sandra přibyly další posily: Petr Bartoš, Jiří Pajer a Zdeněk Kostecký. V Pacově se každoročně jezdí část ze seriálu MČR. Pro historii Sandry byla významná sezóna 2000, kdy všechny jízdy v kategorii do 125 ccm na všech čtyřech okruzích ovládl Petr Bartoš.¹¹³

Každý rok se v Pacově jezdí minimálně dva velké závody. Roku 2013 Pacov hostil druhé mistrovství světa, a to v kategorii MX3 muži a WOMEN (ženské mistrovství světa). Za pořádání tohoto závodu dostali organizátoři cenu pro nejlepšího pořadatele závodů Mistrovství světa třídy MX3. Organizace mistrovství znamená pro členy Automotoklubu i širší veřejnost mnoho starostí a pořadatelské preciznosti, o to více jsou hrdí na ocenění světového významu, jež upomíná na věhlas a chválu všech pacovských závodů. V posledních dnech se závodišťe na Propadě modernizuje do podoby multifunkčního komplexu s veškerým zařízením.¹¹⁴

¹¹² Hampl, A. (2006). *Pacov a motorismus*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 61.

¹¹³ Hampl, A. (2006). *Pacov a motorismus*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 61 a 62.

¹¹⁴ Vlček, L. (2014). *Kroniky – Mistrovství světa v motokrosu kategorií MX3 a Women*. In: *Pacov, město pro život*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově s. 33.

7.8 Stolní tenis

V čele pacovského stolního tenisu již před lety stanul pan Josef Lískovec. Oddíl se rozrostl na 40 aktivních členů, ze kterých jsou pacovští schopni postavit pět družstev. Tým A se stále drží v krajském přeboru (složení: Smíšek, Barák, Mička, Hnát, Lískovec a Zeman) a zbylá čtyři družstva hrají soutěže okresní. Zázemí tenisům poskytuje pacovská sokolovna, kde také probíhají veškerá utkání a tréninky. Oddíl pořádá každý rok turnaj *O pacovského kapra* těšící se hojné účasti v mnoha kategoriích.¹¹⁵

7.9 Futsal

Pacovský futsalový klub, vzniknuvší ve stejném roce jako Česká republika, nese po celou dobu své existence stejný název, a to Jatka Pacov. Jatka byla vždy tradičním účastníkem v turnajích krajského přeboru Vysočiny. Roku 2009 se změnilo vedení týmu a futsalisté poprvé oslavili postup do *Jihočeské divize*, kde hrají již třetí sezonu. Jelikož v Pacově není žádná hala, která by splňovala parametry pro divizi, musí klub své domácí zápasy odehrávat v hale Sezimova Ústí, která je primárně určená k hraní házené.¹¹⁶

Sezona 2014 byla tou nejúspěšnější v historii klubu. Pod vedením trenéra Ludka Šlechty se tým probojoval mezi šestnáct posledních celků v celostátním poháru. Nejprve se Jatkám Pacov podařilo vyhrát jihočeskou kvalifikační skupinu, ve které soutěžilo 16 týmů, ale v další fázi vypadli hned v prvním zápase proti druholigovému Olympiku Mělník. Právě v tomto období se týmu dařilo i v divizi, kterou zakončil na pá-tém místě.¹¹⁷

V současné době se klub o téměř 40 členech skládá především z fotbalistů z Pacova a okolí. Ti dohromady tvoří tři skupiny. Tým A hraje již zmíněnou Jihočeskou divizi, B svádí boje v okresním přeboru Táborska a C se účastní okresního přeboru Pelhřimovska nazvaného *Poutník liga*. Budoucím plánem futsalistů je založit i žákovskou líheň a zapojit ji do některé ze soutěží. Již sedm let trvá tradice pořádání

¹¹⁵ Lískovec, J. (2014). *TJ Slavoj Pacov – oddíl stolního tenisu*. In: v Pacově, *Pacov, město pro život*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy s. 123.

¹¹⁶ Šlechta, L. (2014). *FC Jatka Pacov*. In: *Pacov, město pro život*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 97.

¹¹⁷ Tamtéž.

turnaje v malé kopané pod záštitou Jatek Pacov s názvem *Jatka Cup*. Posledního ročníku turnaje se zúčastnilo 25 mužstev z celé České republiky.¹¹⁸

7.10 Sport pro všechny – cvičení žen

Historie kdysi velmi oblíbeného sportu pro všechny – cvičení žen – sahá až do padesátých let 20. století, ale o organizované tělesné výchově začínáme mluvit až v roce 1992 se vznikem české asociace Sport pro všechny, která předepsala nové požadavky na vzdělání cvičitelů (do této doby předcvičovali dobrovolníci z řad členů) a nové právní stanovy. Od roku 1995 ženy využívají obě tělocvičny v základní škole Za Branou Pacov. Úbytek členů a zájemců o cvičení si organizátoři vysvětlují tím, že se začala rozvíjet nová sportovní odvětví a oddíl se potýká s nedostatkem cvičitelů pro mládež. Současnou předsedkyní je Ludmila Podušková, která vede oddíl o 20 stálých aktivních členech.¹¹⁹

7.11 Florbal

Skandinávský sport – florbal – je nejmladším sektorem organizované tělovýchovy a sportu v Pacově. Počátky provozování hry sahají do nedávné historie, a to do roku 1995, kdy se první skupinka zájemců začala scházet v tělocvičně na pacovském gymnáziu a hru, za dosti upravených pravidel, jednou týdně provozovat. Důležitým milníkem v této oblasti se stal školní rok 2000/2001, kdy dva studenti Gymnázia Pacov – Patrik Jíra a Tomáš Hořejší – založili studentskou florbalovou ligu. Tím se základna florbalistů ve městě rapidně zvedla. S dalším školním rokem se zájemci o florbal přesunuli do tělocvičny Za Branou, kde se každou sobotu a neděli dvě hodiny věnovali rozvíjení svých florbalových schopností. Výzbroj a výstroj gólmanů se s každým rokem modernizovala.¹²⁰

Roku 2006 došlo k založení jediného oficiálně organizovaného týmu z Pacova a okolí s názvem Pacovští Honzíci, jenž nese název podle často se vyskytujícího rod-

¹¹⁸ Šlechta, L. (2014). *FC Jatka Pacov*. In: *Pacov, město pro život*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 97.

¹¹⁹ Podušková, L. & Halašková, V. (2014). *TJ Slavoj Pacov – oddíl SPV (Sport pro všechny) – cvičení žen*. In: *Pacov, město pro život*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 123

¹²⁰ Z rozhovoru s Pavlem Pickou.

ného jména Jan svých členů. Klub vznikl sdružením těch nejlepších hráčů Pacovska. Ještě v té sezóně se družstvo zúčastnilo zatím čistě amatérské soutěže s názvem *Podniková Salming liga* v Pelhřimově. Tu hráli 7 sezon v kuse a šestkrát se stali jejími vítězi. Druhou amatérskou soutěží, kam se Honzíci přihlásili, byla *Táborská florbalová liga* (2009). Soupeřům se stavěli po čtyři sezony a dvě poslední (2011/2012 a 2012/2013) dokázali v této soutěži triumfovat. Úspěchy dodaly hráčům na odvaze a od roku 2013 lze všechny členy Pacovských Honzíků najít jako registrované hráče České florbalové unie. Sportovní ročník 2013 Honzíci strávili v *Lize Vysočiny*, nejnižší úrovni soutěže mužů, kterou s přehledem vyhráli. Další rok mužstvo postoupilo o výkonnostní úroveň výše a od té doby se účastní regionální ligy, kde se střetávají týmy z Kraje Vysočina a Jihočeského kraje. Ani zde si Pacovští Honzíci nevedou špatně, momentálně se nacházejí na druhé pozici za Spartakem Pelhřimov B, jehož tým A nastupuje v druhé nejvyšší soutěži. Honzíci mají na svém kontě 16 turnajových triumfů z turnajů z různých měst pestré úrovně. Nejlepší pacovský klub se potýká s řadou problémů. Jedním z nich je nevyhovující hala v Pacově. Žádná z tělocvičen nemá požadované rozměry hrací plochy pro florbal (40 m × 20 m), a tak ke svým domácím zápasům nastupují Honzíci v hale v Pelhřimově. Nyní se klub začal soustředit i na činnost s mládeží a každý týden organizuje tréninky dětí pod záštitou svého týmu.¹²¹

V Pacově existují ještě další dva týmy účastníci se bojů v *Táborské florbalové lize*, avšak organizované neoficiálně, tedy bez registrace. Jedná se o kluby Pacovská Lokomotiva (zřízen 2008) a IBK Naughty Boys Pacov (zřízen 2013). Tradiční *Vánoční turnaj ve florbalu* konaný ve velké tělocvičně ZŠ Za Branou je ve znamení vzájemného poměření sil všech pacovských florbalistů rozdělených do smíšených družstev na základě přátelství jednotlivých hráčů.

O florbalu v Pacově můžeme mluvit jako o jednom z nejrozsáhlejších fenoménů volnočasové sportovní činnosti posledních let. Zájemců je opravdu mnoho a jejich počet už předčil řadu ostatních sportovních odvětví v Pacově, které mají daleko rozsáhlejší tradici.

¹²¹ Z rozhovoru s Janem Papežem.

8 Závěr

Snaha naplnit cíl práce mi otevřela nové obzory a zasvětila mě do historie pacovského sportu a tělovýchovy. Ani v nejmenším jsem si nedovedl představit, jaký kus cesty za sebou sportovní odvětví lidské činnosti v našem městě má a jak se v čase měnilo. Díky spoustě vzácných zdrojů a ochotě lidí se mi podařilo proniknout do hloubky tohoto tématu.

Práce je rozdělena do čtyř částí. První fáze mapuje období do první světové války, druhá popisuje dobu meziválečnou, třetí je věnována etapě po druhé světové válce až po Sametovou revoluci a v poslední části najdeme informace o sportovním dění od roku 1989 po současnost. Díky etapizaci lze přehledně rozlišit, v jakém pořadí za sebou jednotlivé celky vznikaly.

Nejstarším tělovýchovným celkem vzniknuvším v Pacově byl Sokol. Jednota Sokol se zrodem v roce 1892 položila základy pro tělovýchovné dění ve městě, protože sdružovala sporty různého charakteru. Sokol se vymezoval proti míčovým hrám, a tak příznivcům těchto sportovních odvětví nezbylo nic jiného než založit vlastní oddíly. Prvním samostatným oddílem věnujícím se pouze svému sportovnímu odvětví byl oddíl fotbalu, který vznikl už v roce 1919 pod názvem SK Pacov. Fotbal je v Pacově dodnes nejpopulárnějším sportem nejen proto, že jeho historie je protkána mnoha úspěchy. Sportovním odvětvím, které Pacov udržuje ve veřejném povědomí celého světa, je motorismus. Pacovu jako kolébce motocyklového sportu bývá často nesprávně přisuzován titul místa vzniku Mezinárodní motocyklové federace, která byla ovšem založena roku 1904 v Paříži. I tak se naše město nesmazatelně zapsalo do historie motosportu, když se na Pacovském okruhu jelo první neoficiální mistrovství světa a Pacov hostil několik kongresů prvních funkcionářů nově ustanovené FIM.

Druhá část mé práce popisuje meziválečné období, kdy vznikají nové sportovní celky tenisu, volejbalu, turistiky a atletiky. Obě světové války velmi poznamenaly každodenní život všech obyvatel ve městě. Stejně tak tomu bylo u sportovní činnosti jednotlivých klubů, jimž po válce trvalo dlouhou dobu, než se jejich činnost vrátila do původních kolejí. Paradoxně se v době druhé světové války velice dařilo fotbalu a ani při dnešní bezmála dvojnásobné populaci města se návštěvnost domácích utkání nedá srovnávat. K tomuto úspěšnému období se váže jméno Wolfganga Mašáta, osobnosti známé po celé zemi.

V třetí části se věnuji období socialismu. Roku 1948 vzniká tělovýchovná jednota, která sdružovala všechny sportovní oddíly. Nově vznikly oddíly motokrosu a stolního tenisu, naopak Sokol v této době úplně zaniká.

Závěrečná část práce pojednává o historii nedávných dvaceti pěti let. Nově vznikají oddíly futsalu, sportu pro všechny – cvičení žen a florbalu. Tyto sporty nemají ve městě dlouhou historii, ale například florbal je jedním z nejrychleji expandujících sportů v České republice a ani v Pacově tomu není jinak – hned za fotbalem a volejbalem má nejvíce aktivních provozovatelů.

Mladí talentovaní sportovci přináší pacovskému sportu nadějně vyhlídky do budoucích let. Fotbalový klub se začal ubírat směrem využívání odchovanců a výchovy mladých hráčů, které postupně zapojuje do seniorských kategorií. Generace mladých atletů je také na vysoké výkonnostní úrovni. V neposlední řadě přináší perspektivu úspěchům florbalový tým Pacovských Honzíků, který si v regionální lize vede velmi dobře a úsilí o postup doplňuje výchovou nejmladších florbalistů.

Sportovní zázemí je ve městě na značně vysoké úrovni. Problém spatřuji pouze v nevyhovujících krytých sportovištích – v Pacově není žádná hala odpovídající rozměrům oficiálního florbalového hřiště, což takto rychle rostoucímu sportu v jistých mezích brání v rozkvětu. Největší halou ve městě je „velká“ tělocvična ve škole Za Branou, která ovšem nevyhovuje výškou stropů oficiálním pravidlům volejbalu, a tak se zápasy oddílu na krajské úrovni musí odehrávat na Gymnáziu Pacov v atypické tělocvičně ve tvaru šestiúhelníku, kde některé části hrací plochy dělí od zdí pouze necelý metr.

Závěrem bych rád poděkoval všem sportovcům, ať už bývalým, nebo současným, všem funkcionářům i vedení města, kteří naší generaci připravili živnou půdu pro dnešní sportovní vyžití v Pacově. Můj dík jim patří za to, že i když jim doba nepřála, setrvali ve své činnosti a nepoddali se vlivům zvenčí, a za to, že sport v Pacově proslavili a obohatili svou prací a úsilím.

9 Prameny a literatura

Archivní fondy a sbírky

Moravský zemský archiv v Brně – Státní okresní archiv Pelhřimov, Archiv města Pacov, inv. č. 568, kartony 139 a 140, (Záležitosti jednotlivých spolků).

Moravský zemský archiv v Brně – Státní okresní archiv Pelhřimov, Městský národní výbor Pacov, inv. č. 152, karton 91, (Spolky a dobrovolné organizace).

Moravský zemský archiv v Brně – Státní okresní archiv Pelhřimov, Fond Okresní úřad Pelhřimov, inv. č. 677, karton 143, (Spolky podle míst, Pacov).

Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově. Sběrka o Sokole v Pacově. Karton 6, složky 5121–5142.

Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově. Sběrka o Sokole v Pacově. Karton 9, složky 5151–5250.

Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově. Sběrka o Sokole v Pacově. Karton 10, složky 5225–5304.

Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově. Sběrka o Sokole v Pacově. Karton 11, složky 5370–5396.

Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově. Sběrka o Sokole v Pacově. Karton 12, složky 5400–6788.

Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově. *Cvičební deník Sokola Pacov z roku 1894.*

Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově. *Jednací protokoly cvičitelů Sokola Pacov z let 1901–1905,* (zapisovatel Pazderka).

Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově. *Výkazy o činnosti Sokola Pacov z let 1931–1939,* (zapisovatele Kopal, J. a Vanke, J.).

Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově. *Zápis o akademii, která se konala v roce 1931,* (zapisovatel Kopal, J.).

Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově. *Zápisy ze sokolských výborových schůzí Sokola Pacov z roku 1917,* (zapisovatel Štolba, V.).

Archiv TJ Slavoj Pacov - oddíl kopané. *Výroční zprávy TJ Slavoj Pacov – oddíl kopané z let 1989–2001,* (zapisovatel Sůva J.).

Archiv TJ Slavoj Pacov – oddíl kopané. *Zápisy z kroniky klubu TJ Slavoj Pacov – oddílu kopané z roku 1934–1979,* (zapisovatele Žižka, Dostál, Havel, Souček, Krátoška, Bozděch a Malý).

Archiv TOM Pacov. *Výkazy o činnosti oddílu TOM Kamarádi Pacov z let 2001–2015,* (zapsal Hrobský V.).

Archiv TJ Slavoj Pacov – oddíl kopané. *60. Let fotbalu.* Složka pamětí a dopisů k výročí založení klubu, (do archivu založena v roce 1979).

Archiv volejbalového oddílu TJ Slavoj Pacov. *Výroční zpráva volejbalového oddílu TJ Slavoj Pacov z roku 1989.* (zapsali Stupka, L. a Tušil, J.).

Soukromý archiv Jaroslava Brodského, narozen 23. 3. 1923, zemřel 16. 9. 1985 (neutříděno).

Soukromý archiv Jaroslava Brodského mladšího, narozen 26. 6. 1952.

Narativní prameny

Jan Papež – narozen 24. 4. 1986, bydlištěm Starodvorská 791, Pacov.
Jiří Kačer – narozen 27. 10. 1946, bydlištěm Antonína Sovy 451, Pacov.
Jiří Kuran – narozen 21. 7. 1992, bydlištěm Výstavní 996, Pacov.
Michal Hošek – narozen 20. 10. 1995, bydlištěm Sídliště Míru 1057, Pacov.
Pavel Picka – narozen 22. 1. 1985, bydlištěm Myslíkova 824, Pacov.

Periodika

Jihočeský sportovní týdeník, roč. 18 (1939–1940) a 19 (1940–1941).
Jihočeský Věštník, roč. 1933, 1934, 1936.
Sport, roč. 1925.
Z mého kraje, červen 2014.

Tištěné prameny

Adam, K. (1997). *78 let kopané v Pacově*. Pacov: Almanach vydaný klubem k jeho výročí.
Hrobský, V. & Pražanová, M. (2006). *30 let turistického oddílu mládeže kamarádi Pacov*. Pelhřimov: Tiskárna a vydavatelství 999.
Křepelka, F. (1927). *Přehled o činnosti sokolské*. Pacov: Almanach vydaný bratrstvem.
Křepelka, F. (1928). *Přehled o stavbě Sokolovny*. Pacov: Almanach vydaný bratrstvem.
Zajíc, P. (2004). *TJ Slavoj Pacov, 1954 – 2004*. Pacov: Almanach vydaný klubem k 50. výročí existence oddílu.

Literatura

Hampl, A. (2006). *Pacov a motorismus*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově.
Janecký, V., Köhlmann, Č., Krnáč, L. & Popper, J. (1978). *Zlatá kniha atletiky*. Praha: Olympia.
Vlček, L., Simota, V., Tušilová, M. & Klika, Z. (2014). *Pacov, město pro život*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově.

Webové zdroje

<http://online.atletika.cz/vysledky.aspx?idk=21458>
<http://volejbalpacov.cz/historie-oddilu/>
<http://www.amkpacov.cz/?id=historie>
http://www.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/mesta_a_obce

10 Seznam tabulek

Tabulka 1: Jezdci, kteří se zúčastnili, jejich národnosti, stroje, na kterých jeli a čas, kdy vystartovali. Pramen: Hampl, A. (2006). *Pacov a motorismus*. Pacov: Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově, s. 39. 19

Tabulka 2: Dárci při stavbě Sokolovny v Pacově a částky, kterými přispěli. Pramen: Křepelka, F. (1928). *Přehled o stavbě Sokolovny*. Pacov: Uloženo v depozitáři Městského muzea Antonína Sovy v Pacově. 22

11 Seznam zkratek

AC	athletic club (Praha)
AMK	automotoklub
ATOM	Asociace turistických oddílů mládeže
ČAS	Český atletický svaz
ČLTK	Český lawn-tennis klub
ČMF	Česká motoristická federace
ČSR	Československá republika (1918–1938 a 1945–1960)
ČSSR	Československá socialistická republika (1960–1989)
ČZ	Česká zbrojovka (Strakonice)
DSO	dobrovolná sportovní organizace
IBK	inne bandy klub
JUC.	kandidát obojího práva (titul používaný v 30. letech)
KČT	Klub českých turistů
LTC	lawn tennis club
MČR	mistrovství České republiky
ME	mistrovství Evropy
MS	mistrovství světa
NDR	Německá demokratická republika
NSR	Německá spolková republika
RH	rudá hvězda (České Budějovice a Tábor)
SK	sportovní klub
TJ	tělovýchovná jednota
TOM	turistický oddíl mládeže
USK	univerzitní sportovní klub (Praha)
UV	ústřední výbor (Klubu českých turistů)
VK	volejbalový klub (České Budějovice)
ZŠ	základní škola

12 Seznam příloh

- Obrázek 1. Sokolská obec v Pacově v roce 1910.
- Obrázek 2. Sokolská slavnost Na tržišti v Pacově roku 1913.
- Obrázek 4. Sokolský plakát z roku 1927.
- Obrázek 5. Sokolovna v roce 1930.
- Obrázek 6. Svatební oznámení Wolfganga Mašáta z roku 1941.
- Obrázek 7. Mužstvo SK Pacov z roku 1941.
- Obrázek 8. Eduard Nikodém při závodě roku 1906.
- Obrázek 9. Trasa III. ročníku Coupe Internationale v roce 1906 a trasa Pacovského okruhu.
- Obrázek 10. Zápas ve volejbale, sezona 1974–1975.
- Obrázek 11. Sestava TJ Slavoj Pacov – oddíl volejbalu z roku 1979.
- Obrázek 12. Volejbalové kurty jako kluziště, roku 2001.
- Obrázek 13. Karel Toman při skoku o tyči v roce 1976.
- Obrázek 14. Sestava štafety na 4x100 metrů roku 1976.
- Obrázek 15. Cena v desetiboji v Pacově roku 1979.
- Obrázek 16. První mužstvo oddílu stolního tenisu. Rok 1993 a 2009.
- Obrázek 17. Fotbalové A mužstvo v sezoně 2013/2014.
- Obrázek 18. Futsalový tým Jatka Pacov v sezoně 2012/2013.
- Obrázek 19. Florbalový tým Pacovští Honzíci roku 2014.
- Obrázek 20. TOM Kamarádi Pacov v Sardinii, 13. července 2014.
- Obrázek 21. Talocvična na Gymnáziu Pacov.
- Obrázek 22. Zázemí volejbalového klubu TJ Slavoj Pacov.
- Obrázek 23. Zázemí TJ Slavoj Pacov – oddíl tenisu.
- Obrázek 24. Fotbalový stadion TJ Slavoj Pacov.
- Obrázek 25. Fotbalový stadion TJ Slavo Pacov.
- Obrázek 26. Motokrosově závodíště Propad.
- Obrázek 27. Atletický stadion v Pacově.
- Obrázek 28. Pamětní deska vzpomínající vítězství Eduarda Nikodéma.

13 Přílohy

Obrázek 1. Společná fotka všech členů sokolské obce v Pacově v roce 1910. Depozitář Městského muzea Antonína Sovy v Pacově.

Obrázek 2. Sokolská slavnost Na tržišti v Pacově roku 1913, konaná v rámci župního sletu. Depozitář Městského muzea Antonína Sovy v Pacově.

TĚLOCVIČNÁ JEDNOTA „SOKOL“ V PACOVĚ,

spějí v svorném a nadšeném úsilí k uskutečnění svého dávného snu,
položí o Velikonocích 1927 slavnostně

ZÁKLADNÍ KÁMEN NA STAVBU SOKOLOVNY

za účasti Sokolstva a místních korporací i spolků.

Pořad slavnosti:

V neděli 17. dubna:

- O půl desáté dop.:** Pietní vzpomínka nad rovy sokolských předáků.
Seřazení členstva a hostí před hotelem „Mašát“ průvod k rovům bra. Ferdinanda Čermáka, náčelníka jednoty, bra. Ferdinanda Kozelského, předsedy zakládajícího výboru a bra. Ferdinanda Pakosty, vzdělavatele Jugmanovy župy - proslov vzdělavatele bra. V. Matíáška.
- O půl jedenác. dop.:** Promenádní koncert na náměstí.
Hudba br. A. Beneše.
- Od 11. - 12. dop.:** Sokolská výstavka.
Uspořádá městské museum. Přístupny budou i ostatní musejní sbírky.
- O jedné odp.:** Položení základního kamene na stavbu Sokolovny.
Seřazení členstva a účastníků u „Staré fary“.
Průvod městem ku staveništi Sokolovny.
Slavnostní sbor pěv. spolku „Slavík“ — Jeremiáš:
„Vzhůru již hlavu nárcdel“
Proslov starosty jednoty br. J. Dvořáčka.
Projevy hostů.
Položení základního kamene — poklepy delegací.
Závěrečná scéna „Hold myšlénce sokolské“.
- O čtvrté odp.:** Přátelský čajový dýchánek
v hotelu „Mašát“, vstup volný. Účinkuje klavírní virtuos R. Brock.
- O osmé večer.:** Akademie hudební, pěvecká a tělocvičná.

V pondělí 18. dubna:

- O půl jedenác. dop.:** Promenádní koncert na náměstí.
- O jedenácté:** Sokolská výstavka v museu.
- O osmé večer:** Představení jednoty div. ochotníků
Fr. Šrámek: „LÉTO“.

Obrázek 4. Plakát oznamující slavnost při pokládání základního kamene na stavbu sokolovny v Pacově v roce 1927. Mimo to představoval i program celé slavnosti. *Depozitář Městského muzea Antonína Sovy v Pacově.*

Obrázek 5. Budova sokolovny na obálce Zpravodaje župního sletu v Pacově z roku 1930. Zpravodaj župního sletu v Pacově.

Obrázek 6. Svatební oznámení Wolfganga Mašáta, které otiskl i Jihočeský sportovní týdeník v roce 1941. Svědčí to o věhlasu osoby W. Mašáta a o tom, jak byl oblíbený po celém státě. Jihočeský sportovní týdeník.

Mužstvo SK. Pacov.

V těchto dnech jsme přinesli přehled úspěchů SK. Pacov a přislíbili také obrázek mužstva. Proto dnes doplňujeme a uvádíme, že o pěknou

Melantrich, Praha.

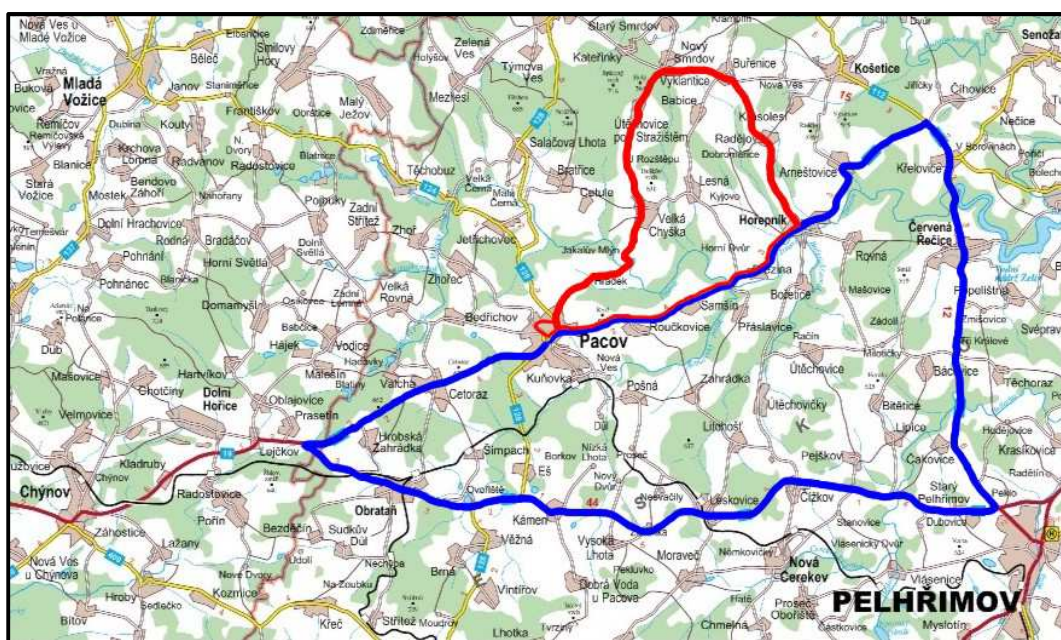
Archiv Jih. Slovo.

činnost v Pacově se postarali hráči fotbalového mužstva SK. Pacov (na obrázku zleva): Mašát, Vacek, Stejskal, Suchánek, Adam, Láska, Zíka, Zížka (klečící), Vytiska, Kozelský a Vlk.

Obrázek 7. Fotografie mužstva SK Pacov z roku 1941, kterou otiskl Jihočeský sportovní týdeník. Jihočeský sportovní týdeník.

Obrázek 8. Eduard Nikodém na stroji značky Puch, při závodě III. ročníku Coupe Internationale, který se konal na Pacovském okruhu roku 1906 a právě Nikodém se stal jeho vítězem. www.motorkari.cz

Obrázek 9. Modrá linie znázorňuje trasu závodu III. ročníku Coupe Internationale v roce 1906 a červená linie vyznačuje trasu Pacovského okruhu, tedy závodu, který je každoročně pořádán jako vzpomínka na tento slavný závod. Amkpacov.cz

Obrázek 10. Zápas okresního přeboru ve Stojčíně proti domácímu družstvu, odehraný v sezoně 1974–1975. Archiv klubu TJ Slavoj Pacov – oddíl volejbalu.

Obrázek 11. Sestava TJ Slavoj Pacov po zápase okresního přeboru na domácím hřišti roku 1979. Horní řada (zleva): Pavel Neuman, Jaroslav Brodský, Miloš David, Jiří Tušil, Miloslav Hovorka, Jiří Švec. Spodní řada: Jaroslav Peřinka, Josef Kalivoda, Karel Pech, Jan Capouch. Archiv klubu TJ Slavoj Pacov – oddíl volejbalu.

Obrázek 12. Roku 2001 se volejbalové kurty v Pacově změnili v kluziště, které využili všechny generace ke hře hokeje a bruslení. Archiv klubu TJ Slavoj Pacov – oddíl volejbalu.

Obrázek 13. **Karel Toman** při skoku o tyči v roce 1976. Archiv oddílu atletiky TJ Slavoj BANES Pacov.

Obrázek 14. Sestava štafety na 4x100 metrů v rámci závodu II. národní ligy v Sokolově v roce 1976. Závodníci (zleva): Brychca, Kasl, Sovyč, Rous. Archiv oddílu atletiky TJ Slavoj BANES Pacov.

Obrázek 15. Cena v desetiboji v Pacově roku 1979. Na snímku jsou závodníci Vít Toman (blíže) a Karel Toman, při závodě 1100 metrů překážek.

Obrázek 16. Mužstvo A oddílu stolního tenisu. Malá fotografie sestavy z roku 1993 a na velké fotografii sestava o 16 let později. Archiv TJ Slavoj Pacov – oddílu stolního tenisu.

Obrázek 17. Fotbalové A mužstvo v sezoně 2013/2014. Horní řada (zleva): Dolejš R., Rybčák Z., Faltýnek T., Dolejš J., Stejskal P., Bártů O., Příbyl J., Bezemek M., Kabíček T., Šlechta L. Spodní řada (zleva): Rybčák L., Kostroun M., Váňa L., Vlach J., Vlk J., Hrobský P., Vítámvás R. Oficiální stránky klubu TJ Slavoj Pacov.

Obrázek 18. Futsalový tým Jatka Pacov v sezoně 2012/2013. Horní řada (zleva): Gavrecký P., Kalina J., Příbyl J., Miskai P., Kerouš M., Lakomý Z., Vlk J. Spodní řada (zleva): Kostroun M., Váňa L., Mládek L., Vlach J. Dost hráčů je současně i členy fotbalového týmu a lze si jich povšimnout i na předchozí fotografii. *Oficiální stránky klubu FC Jatka Pacov.*

Obrázek 19. Florbalový tým Pacovští Honzíci u příležitosti zápasu poháru České pojišťovny proti týmu Black Angels (účastník 1. ligy), září 2014. Řada stojících: Toman O., Chaloupka R., Paták M., Kounek Z., Souček F., Mareš J., Doubek M., Diviš J. Řada klečících: Diviš P., Vlach M., Tomšů J., Jirků M., Paták J., Papež J. Řada ležících: Mareš J. a Buřič M. *Foto Miloslav Paták.*

Obrázek 20. TOM Kamarádi Pacov na expedici Sardinie, 13. července 2014. *Archiv TOM Kamarádi Pacov.*

Obrázek 21. Tělocvična na Gymnáziu Pacov, na které odehrávají svá utkání v zimní části sezony pacovští volejbalisté. *Oficiální stránky Gymnázia Pacov.*

Obrázek 22. Zázemí volejbalového klubu TJ Slavoj Pacov. Zelený objekt je předělaný železniční vagón, který slouží jako šatny a sprchy. 4. dubna 2014. Foto autora.

Obrázek 23. Zázemí TJ Slavoj Pacov – oddíl tenisu. Kaskádovité antukové kurty sousedí s fotbalovým stadionem. 4. dubna 2014. Foto autora.

Obrázek 24. Fotbalový stadion TJ Slavoj Pacov. Foto od kabin. 4. dubna 2014. Foto autora.

Obrázek 25. Fotbalový stadion TJ Slavo Pacov. Foto od tenisových kurtů. 4. dubna 2014. Foto autora.

Obrázek 26. Motokrosové závodíště Propad, které leží 500 metrů jižně od Pacova. 4. dubna 2014. Foto autora.

Obrázek 27. Atletický stadion v Pacově. Domovský oddíl je TJ Slavoj BANES Pacov. 4. dubna 2014. Foto autora.

Obrázek 28. Pamětní deska vzpomínající vítězství Eduarda Nikodéma v závodě Coupe Internationale, které se konalo v roce 1906 právě na Pacovském okruhu. Deska je umístěna na zdi restaurace Na Panské, kde probíhala jednání funkcionářů o založení FIM. Foto autora.